

คู่มือการปฏิบัติงาน

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕

เรื่อง การพิจารณาอุทธรณ์ ร้องทุกข์
และร้องเรียนขอความเป็นธรรม

ภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์

สำนักงาน ก.ค.ศ.

คู่มือการปฏิบัติงาน สำนักงาน ก.ค.ศ.	เรื่อง การพิจารณาอุทธรณ์ ร้องทุกข์ และร้องเรียนขอความเป็นธรรม		
	เอกสารเลขที่	แก้ไขครั้งที่	ฉบับที่
	วันที่บังคับใช้	หน้า ๑	

สารบัญ

ตอนที่	หัวข้อ
๑	วัตถุประสงค์
๒	ผังกระบวนการทำงาน
๓	ขอบเขต
๔	ความรับผิดชอบ
๕	คำจำกัดความ
๖	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
๗	กฎหมาย มาตรฐาน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง
๘	ระบบการติดตามและประเมินผล

บันทึกการประกาศใช้

แก้ไขครั้งที่	วัน เดือน ปี	รายละเอียดการแก้ไข
		ประกาศใช้ระเบียบปฏิบัติฉบับแรก

๑. วัตถุประสงค์

คู่มือปฏิบัติงานฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ก.ค.ศ. ภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ ที่รับผิดชอบในการจัดทำเกี่ยวกับงานอุทธรณ์ ร้องทุกข์ และร้องขอความเป็นธรรม ให้ทราบสาระสำคัญในเบื้องต้นเกี่ยวกับขั้นตอนปฏิบัติ สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย ทันทสมัย ปฏิบัติได้ เป็นธรรม ตามหลักธรรมาภิบาล

คู่มือการปฏิบัติงาน สำนักงาน ก.ค.ศ.	เรื่อง การพิจารณาอุทธรณ์ ร้องทุกข์ และร้องเรียนขอความเป็นธรรม	
	เอกสารเลขที่	แก้ไขครั้งที่ ฉบับที่
	วันที่บังคับใช้	หน้า ๒

๒. ผังกระบวนการทำงาน (การรับ/ไม่รับ)

ลำดับ	กระบวนการงาน	ใช้เวลา (PT/WT)	ผู้รับผิดชอบ
๑	รับหนังสืออุทธรณ์และร้องทุกข์	PT = ๕ นาที	ธุรการ สำนักงาน ก.ค.ศ.
๒	สารบรรณ สำนักงาน ก.ค.ศ.	PT = ๕ นาที	ธุรการ สำนักงาน ก.ค.ศ.
๓	๑. ลงทะเบียนรับเรื่อง ๒. ตรวจสอบเบื้องต้น	PT = ๕ นาที	ธุรการ สำนักงาน ก.ค.ศ.
๔	สารบรรณ ภารกิจ กก.	PT = ๓๐ นาที	ธุรการ กก.
๕	ผอ.กก. จ่ายสำนวน	PT = ๒ วัน	นิติกรที่ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์
๖	เจ้าของสำนวนวิเคราะห์ และทำความเข้าใจ	PT = ๓ วัน	นิติกร
๗	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-right: 5px;">ส่งไม่รับ</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 5px;"> ๑. ส่งไม่รับไว้พิจารณา ๒. ส่งรับและให้เจ้าของสำนวน ดำเนินการต่อไป </div> </div> <div style="margin-top: 5px;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-right: 5px;">สารบรรณ กก.</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-right: 5px;">๑. ออกเลข</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">๒. แจ่งผู้อุทธรณ์/ผู้ร้องทุกข์</div> </div>	PT = ๑๐ วัน	นิติกร, ธุรการ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำกรแทน ก.ค.ศ.)
๘	ขอสำนวน เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง จากส่วนราชการ สพม./สพป.	WT = ๓๐ วัน	นิติกร, ธุรการ, ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

คู่มือการปฏิบัติงาน สำนักงาน ก.ค.ศ.	เรื่อง การพิจารณาอุทธรณ์ ร้องทุกข์ และร้องเรียนขอความเป็นธรรม	
	เอกสารเลขที่	แก้ไขครั้งที่ ฉบับที่
	วันที่บังคับใช้	หน้า ๓

๒. ผังกระบวนการทำงาน (การพิจารณาอุทธรณ์ ร้องทุกข์ และร้องเรียนขอความเป็นธรรม)

ลำดับ	กระบวนการงาน	ใช้เวลา (PT/WT)	ผู้รับผิดชอบ
๙	วิเคราะห์และทำความเข้าใจ ทำบันทึกสรุปสำนวนเสนอ	WT = ๕๕ วัน	นิติกรเจ้าของเรื่อง
๑๐	ผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ ตรวจสอบร่าง	WT = ๘ วัน	นิติกรที่ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์
๑๑	เสนอ รองเลขาธิการ ก.ค.ศ. เลขาธิการ ก.ค.ศ.	WT = ๘ วัน	นิติกรเจ้าของเรื่อง, อธิการ ภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์
๑๒	ทำความเข้าใจ เห็นชอบ, ไม่เห็นชอบ ไม่เห็นชอบ กลับไปวิเคราะห์ และ ทำความเข้าใจใหม่	WT = ๒ วัน	เลขาธิการ ก.ค.ศ.
๑๓	เห็นชอบ	PT = ๒ วัน	เลขาธิการ ก.ค.ศ.
๑๔	ทำบันทึกสรุปสำนวนเตรียมเรื่อง เสนอองค์คณะวินิจฉัย	WT = ๑๕ วัน	นิติกรเจ้าของเรื่อง, อธิการ ภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์

คู่มือการปฏิบัติงาน สำนักงาน ก.ค.ศ.	เรื่อง การพิจารณาอุทธรณ์ ร้องทุกข์ และร้องเรียนขอความเป็นธรรม	
	เอกสารเลขที่	แก้ไขครั้งที่ ฉบับที่
	วันที่บังคับใช้	หน้า ๔

๒. ผังกระบวนการทำงาน (การทำคำวินิจฉัยและแจ้งมติขององค์คณะ)

ลำดับ	กระบวนการงาน	ใช้เวลา (PT/WT)	ผู้รับผิดชอบ
๑๕	เสนอสรุปข้อเท็จจริง ประเด็นของเรื่อง	PT = ๓๐ นาที	นิติกรเจ้าของเรื่อง
๑๖	องค์คณะ พิจารณาวินิจฉัย	PT = ๓๐ นาที	อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำกรแทน ก.ค.ศ.)
๑๗	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">ซักถาม นิติกร เจ้าของ เรื่อง</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">ผู้อุทธรณ์/ผู้ร้องทุกข์ แถลงการณ์ด้วยวาจา</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">ซักถาม อุทธรณ์/ ผู้ร้องทุกข์</div> </div>	PT = ๓๐ นาที	<ul style="list-style-type: none"> - นิติกรเจ้าของเรื่อง - ผู้อุทธรณ์ - ผู้ร้องทุกข์
๑๘	พิจารณา มีคำวินิจฉัย	PT = ๑ ชั่วโมง	อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำกรแทน ก.ค.ศ.)
๑๙	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">แจ้งคำวินิจฉัยไปยัง ผู้อุทธรณ์/ผู้ร้องทุกข์</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;"> สารบรรณ ภก. ๑. ออกเลข ๒. แจ้งผู้อุทธรณ์/ ผู้ร้องทุกข์ ๓. ส่วนราชการ </div> </div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 10px; text-align: center;"> ส่งสำนวน เอกสารหลักฐาน คืนส่วนราชการ </div>	WT = ๓๐ วัน	<ul style="list-style-type: none"> - นิติกรเจ้าของเรื่อง - อ.ก.ค.ศ.วิสามัญ - อ.ก.ค.ศ. - ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

คู่มือการปฏิบัติงาน สำนักงาน ก.ค.ศ.	เรื่อง การพิจารณาอุทธรณ์ ร้องทุกข์ และร้องเรียนขอความเป็นธรรม	
	เอกสารเลขที่	แก้ไขครั้งที่ ฉบับที่
	วันที่บังคับใช้	หน้า ๕

๓. ขอบเขต

เริ่มจากรับหนังสืออุทธรณ์ หนังสือร้องทุกข์ วิเคราะห์รับหรือไม่รับไว้พิจารณา และดำเนินการต่อไป วิเคราะห์ ทำความเห็น บันทึกสรุปเสนอตรวจร่าง เสนอเห็นชอบ เสนอองค์คณะ วินิจฉัย มีคำวินิจฉัย แจ้งคำวินิจฉัย ส่งสำนวนคืนส่วนราชการ

๔. ความรับผิดชอบ

๔.๑ ก.ค.ศ. มีบทบาทหน้าที่กำหนดมาตรฐาน พิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

๔.๒ “อ.ก.ค.ศ.วิสามัญฯ” เพื่อทำการใด ๆ แทน ก.ค.ศ. หรือทำหน้าที่เช่นเดียวกับ คณะอนุกรรมการอื่นที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ได้

๔.๓ “อ.ก.ค.ศ.วิสามัญฯ” เพื่อทำหน้าที่พิจารณาเรื่องการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์

๔.๔ เลขาธิการ ก.ค.ศ.

มีบทบาทหน้าที่สั่งการ และกำกับ ดูแล อนุมัติเห็นชอบร่างที่ผ่านการพิจารณาของผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ อ.ก.ค.ศ. ที่เกี่ยวข้อง

๔.๕ รองเลขาธิการ ก.ค.ศ.

มีบทบาทหน้าที่สั่งการ และกำกับ ดูแล ตามที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ ก.ค.ศ.

๔.๖ ผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์

มีบทบาทหน้าที่กำกับ ดูแล เห็นชอบร่างในเบื้องต้นก่อนนำเสนอเลขาธิการ ก.ค.ศ.

ในลำดับต่อไป

๔.๗ นิติกร

มีบทบาทหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำร่างอุทธรณ์, ร้องทุกข์ ที่เกี่ยวข้องก่อนนำเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นต่อไป ก่อนนำเสนอ อ.ก.ค.ศ. ที่เกี่ยวข้อง

๔.๘ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

มีบทบาทหน้าที่ดำเนินการจัดประชุม อ.ก.ค.ศ.วิสามัญฯ/ก.ค.ศ. รวมทั้งประสานการจัดประชุม และจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ เพื่อประกอบการพิจารณาอุทธรณ์ ร้องทุกข์

๕. คำจำกัดความ

การอุทธรณ์ หมายถึง การที่ผู้ถูกลงโทษทางวินัยร้องขอให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ได้ยกเรื่องขึ้นพิจารณาใหม่ให้เป็นไปในทางที่เป็นคุณแก่ผู้ถูกลงโทษ

การร้องทุกข์ หมายถึง การที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือมีความคับข้องใจ เนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชาหรือกรณีถูกต้องกรรมการสอบสวนใช้สิทธิร้องทุกข์ตามบทกฎหมายต่อองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อขอให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งหรือขอให้เพิกถอนคำสั่ง

๖. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

๖.๑ เจ้าหน้าที่ธุรการรับหนังสืออุทธรณ์หรือหนังสือร้องทุกข์ แล้วไปลงทะเบียนรับเรื่อง ตรวจสอบเบื้องต้น เสนอให้เจ้าหน้าที่ธุรการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ ผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ จ่ายสำนวนให้นิติกรเจ้าของเรื่อง

๖.๒ นิติกรเจ้าของเรื่องวิเคราะห์และทำความเข้าใจว่าควรรับหรือไม่รับหนังสืออุทธรณ์หรือหนังสือร้องทุกข์

๖.๒.๑ กรณีไม่รับอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ ส่งให้สารบรรณภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ ออกเลข แจ้งผู้อุทธรณ์หรือผู้ร้องทุกข์

๖.๒.๒ กรณีรับอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ นิติกรเจ้าของเรื่องดำเนินการต่อไป ขอสำนวนเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากส่วนราชการ

๖.๓ นิติกรเจ้าของเรื่องวิเคราะห์และทำความเข้าใจทำบันทึกสรุปสำนวนเสนอผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ ตรวจสอบร่างสำนวน เสนอรองเลขอาธิการ ก.ค.ศ. ที่เลขอาธิการ ก.ค.ศ. มอบหมาย เสนอเลขอาธิการ ก.ค.ศ. พิจารณาเห็นชอบต่อไป กรณีไม่เห็นชอบให้นิติกรเจ้าของเรื่องกลับไปวิเคราะห์และทำความเข้าใจใหม่ กรณีเห็นชอบให้เสนอองค์คณะวินิจฉัยต่อไป

๖.๔ นิติกรสรุปข้อเท็จจริงประเด็นของเรื่องเสนอองค์คณะวินิจฉัย

๖.๕ องค์คณะนั่งพิจารณา

- ชักถามนิติกรเจ้าของเรื่อง
- ชักถามผู้อุทธรณ์/ผู้ร้องทุกข์ กรณีแถลงการณ์ด้วยวาจา

๖.๖ มีคำวินิจฉัย

๖.๗ นิติกรแจ้งคำวินิจฉัยไปยังผู้อุทธรณ์/ผู้ร้องทุกข์/ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

- สารบรรณ ภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ ออกเลขหนังสือ
- แจ้งผู้อุทธรณ์/ผู้ร้องทุกข์
- ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๖.๘ ส่งสำนวน เอกสารหลักฐาน คืนส่วนราชการ

๗. หลักกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- ๗.๑ การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗
หมวด ๙ มาตรา ๑๒๑ มาตรา ๑๒๒ และมาตรา ๑๒๔ วรรคหนึ่ง
กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐
- ๗.๒ การร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗
หมวด ๙ มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ และมาตรา ๑๒๔ วรรคหนึ่ง
กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๘. ระบบการติดตามและประเมินผล

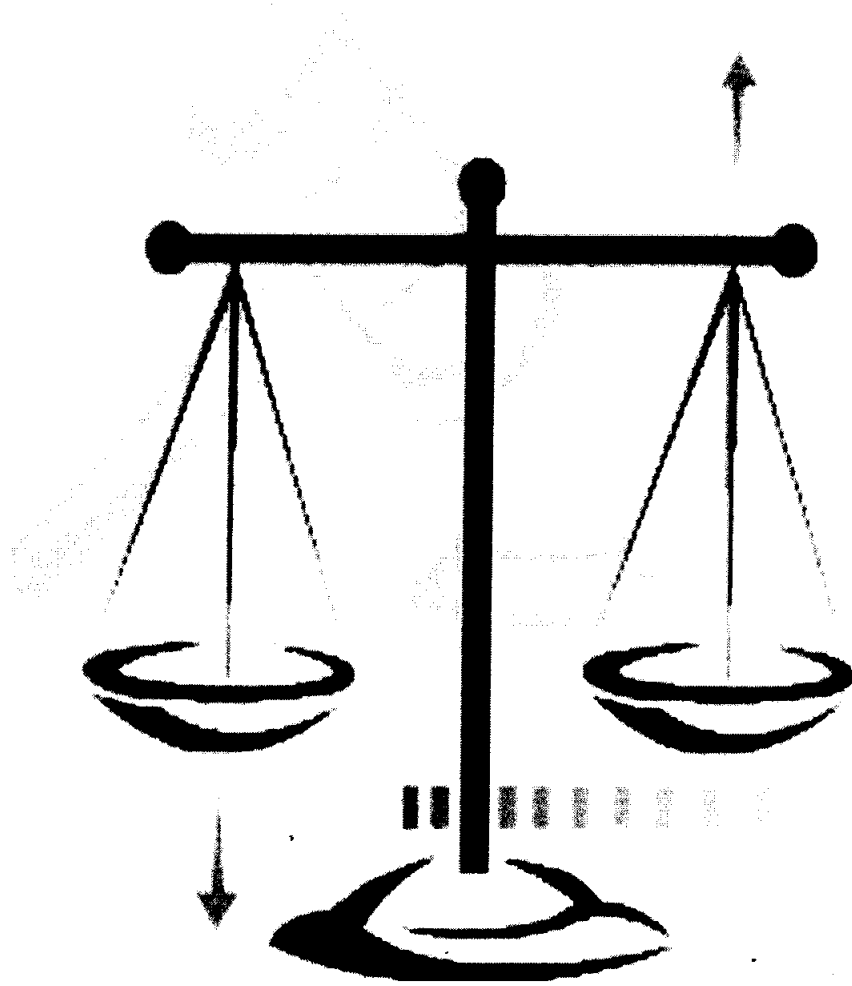
- ๘.๑ เครื่องชี้วัดคุณภาพ
- ๘.๑.๑ ร้อยละ ๘๐ ความสำเร็จของเจ้าหน้าที่ ที่สามารถวิเคราะห์ สรุปรูปร่างเห็น
อุทธรณ์ ร้องทุกข์ และร้องเรียนขอความเป็นธรรม ตามขั้นตอนที่กำหนดในข้อ ๖ ปฏิบัติงานพิจารณา
อุทธรณ์ ร้องทุกข์ และร้องเรียนขอความเป็นธรรม
- ๘.๒ เกณฑ์การวัดคุณภาพ
- ๘.๒.๑ ร้อยละ ๘๐ ของเจ้าหน้าที่ ที่สามารถจัดทำเรื่องอุทธรณ์ ร้องทุกข์ และ
ร้องเรียนขอความเป็นธรรม (วัดความสำเร็จของตัวชี้วัดที่ ๘.๑.๑)

ภาคผนวก

คู่มือการอุทธรณ์และการร้องทุกข์

และแนววินิจฉัยของ

อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์

ภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์

สำนักงาน ก.ค.ศ.

คำนำ

หนังสือคู่มือการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ สำหรับผู้ปฏิบัติงานนี้ ได้รวบรวมหลักเกณฑ์และวิธีการอุทธรณ์และการร้องทุกข์การพิจารณาวินิจฉัยสำนวนการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ของนิติกรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ ตัวอย่างการเขียนหนังสืออุทธรณ์ และหรือการเขียนหนังสือร้องทุกข์ของผู้อุทธรณ์ และหรือผู้ร้องทุกข์ มติของ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์บางส่วน เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหาร ในการศึกษา ค้นคว้า และอ้างอิงในการปฏิบัติงานให้ได้มาตรฐาน เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ไม่เกิดการเบี่ยงเบนไปจากความเป็นจริง เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปด้วยความโปร่งใส ถูกต้อง และเป็นธรรม

สำนักงาน ก.ค.ศ. หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือคู่มือการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ สำหรับผู้ปฏิบัติงานนี้ จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้อุทธรณ์หรือผู้ร้องทุกข์และผู้สนใจได้ตามสมควร ทั้งนี้ ก็เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน และสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลต่อไป

สำนักงาน ก.ค.ศ.

กรกฎาคม ๒๕๕๕

สารบัญ

	หน้า	
บทที่ ๑	บทนำ	๑
	๑.๑ สภาพปัญหา	๑
	๑.๒ วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ	๑
	๑.๓ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๒
บทที่ ๒	ความหมาย หลักกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง	๓
	๒.๑ ความหมายของการอุทธรณ์และการร้องทุกข์และวัตถุประสงค์	๓
	๒.๒ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง	๔
	๒.๓ การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย	๔
	๒.๔ การร้องทุกข์	๑๓
บทที่ ๓	การตรวจและวินิจฉัยอุทธรณ์ และร้องทุกข์	๒๔
	๓.๑ การตรวจพิจารณาและวินิจฉัยอุทธรณ์	๒๔
	๓.๒ การตรวจพิจารณาและวินิจฉัยร้องทุกข์	๓๔
	๓.๔ การฟ้องคดีปกครองของผู้อุทธรณ์/ผู้ร้องทุกข์	๔๐
บทที่ ๔	กรณีศึกษา	๔๕
บทที่ ๕	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๕๓
บรรณานุกรม		๕๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ สภาพปัญหา

นับแต่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มีผลใช้บังคับ สำนักงาน ก.ค.ศ. ได้รับเรื่องอุทธรณ์และร้องทุกข์ รวมทั้งการหารือปัญหาข้อกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานอุทธรณ์และร้องทุกข์เป็นจำนวนมาก จากการพิจารณาของ ก.ค.ศ. ปรากฏว่ามีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวนมากไม่น้อยที่ใช้สิทธิอุทธรณ์หรือร้องทุกข์โดยเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย เช่น การไม่ลงลายมือชื่อในหนังสืออุทธรณ์หรือร้องทุกข์ การยื่นหนังสืออุทธรณ์หรือร้องทุกข์เกินกำหนดระยะเวลาทำให้เสียสิทธิในการที่จะได้รับการพิจารณาอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ เนื่องจากปฏิบัติไม่ถูกต้องตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด ซึ่งในบางกรณีผู้พิจารณาอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ ไม่สามารถเยียวยาแก้ไขให้ได้และในขณะเดียวกันก็ตรวจสอบพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานหรือองค์คณะผู้มีอำนาจพิจารณา ยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย สำนักงาน ก.ค.ศ. ได้ตระหนักถึงปัญหานี้จึงได้จัดทำคู่มือการอุทธรณ์และการร้องทุกข์นี้ขึ้น เพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความประสงค์จะอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ ได้ทราบถึงสิทธิและหน้าที่ของตนตามกฎหมาย รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบสาระสำคัญในเบื้องต้นเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานในภาพรวม และจะทำให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้สิทธิอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายและผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ก็สามารถตรวจสอบพิจารณาอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ

๒.๑ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานอุทธรณ์และร้องทุกข์ ให้ทราบสาระสำคัญในเบื้องต้นเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติ

๒.๒ เพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่มีความประสงค์จะอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ได้รับทราบขั้นตอนการปฏิบัติงาน ระยะเวลาการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานอุทธรณ์และร้องทุกข์

๑.๓ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๑ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานอุทธรณ์และร้องทุกข์ ได้ทราบสาระสำคัญในเบื้องต้นเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๕.๒ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่มีความประสงค์จะอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ได้รับทราบขั้นตอนการปฏิบัติงาน ระยะเวลาการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานอุทธรณ์และร้องทุกข์

บทที่ ๒

ความหมาย หลักกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ ความหมายและวัตถุประสงค์

๒.๑.๑ ความหมายของการอุทธรณ์และการร้องทุกข์

การอุทธรณ์ หมายถึง การที่ผู้ถูกลงโทษทางวินัยร้องขอให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ได้ยกเรื่องขึ้นพิจารณาใหม่ให้เป็นไปในทางที่เป็นคุณแก่ผู้ถูกลงโทษ

การร้องทุกข์ หมายถึง การที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือมีความคับข้องใจ เนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา หรือกรณีถูกตั้งกรรมการสอบสวนใช้สิทธิร้องทุกข์ตามบทกฎหมายต่อองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อขอให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่ง หรือขอให้เพิกถอนคำสั่ง

๒.๑.๒ วัตถุประสงค์ของการอุทธรณ์และการร้องทุกข์

วัตถุประสงค์ของการอุทธรณ์

เพื่อตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชา โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกลงโทษทางวินัยได้ร้องขอความยุติธรรมจากการใช้อำนาจดังกล่าว ซึ่งมี อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย

วัตถุประสงค์ของการร้องทุกข์

เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในองค์กร ยึดหลักความยุติธรรมและความเป็นธรรม

- (๑) เปิดโอกาสให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา สามารถขอให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนแก้ไขหรือชี้แจง
- (๒) ให้ผู้บังคับบัญชาได้รับทราบความรู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือคับข้องใจของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา อันเกิดจากการปฏิบัติของตนและมีโอกาสชี้แจง
- (๓) ให้ข้าราชการมีทางระบายอารมณ์ และไม่แสดงออกในทางที่ไม่ควร
- (๔) มีกลไกตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชาให้เป็นไปโดยถูกต้อง เป็นธรรมและเหมาะสม
- (๕) ให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้บังคับบัญชา เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ

๒.๒ หลักกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๑ การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ หมวด ๙ มาตรา ๑๒๑ มาตรา ๑๒๒ และมาตรา ๑๒๔ วรรคหนึ่ง

กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐

๒.๒.๒ การร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ หมวด ๙ มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ และมาตรา ๑๒๔ วรรคหนึ่ง

กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๒.๓ การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย

ในกระบวนการบริหารงานบุคคล ไม่ว่าจะ เป็นกระบวนการบริหารงานบุคคลในระบบราชการ หรือเอกชน เมื่อได้มีการสรรหาบุคคลเข้าทำงานแล้ว หน่วยงานจะต้องดูแลให้บุคคลเหล่านั้นได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการที่จะทำให้บุคคลดังกล่าวอยู่ปฏิบัติงานกับหน่วยงานนาน ๆ นั้น ย่อมหนีไม่พ้นหลักการให้ขวัญและกำลังใจแก่เขา ดูแลให้เขาเกิดความมั่นใจว่างานที่เขาทำอยู่นั้น มีความมั่นคง หากจะมีการกระทำผิด ผู้กระทำผิดก็ควรจะต้องได้รับการพิจารณาลงโทษด้วยความรอบคอบและเป็นธรรม มีโอกาสที่จะแก้ไขปรับปรุงตนเองเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ปฏิบัติงานได้บังคับบัญชา ผู้ที่ถูกออกจากการงานไปแล้วก็ควรจะมีโอกาสร้องขอให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายได้ยกเรื่องที่ทำผิดให้ตนออกจากงานขึ้นมาพิจารณาใหม่โดยการอุทธรณ์ ซึ่งหากเขาได้รับความยุติธรรมเพียงพอจากกระบวนการดังกล่าว ย่อมเป็นที่หวังได้ว่าจะช่วยให้เขามีขวัญและกำลังใจในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

ปัจจุบันการอุทธรณ์สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ หมวด ๙ มาตรา ๑๒๑ – มาตรา ๑๒๖ สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีการในรายละเอียดเกี่ยวกับการอุทธรณ์ หรือวิธีการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ เช่น กำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ การนับระยะเวลาอุทธรณ์ การทำหนังสืออุทธรณ์ หรือวิธีการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ เป็นต้น จึงต้องบังคับตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๑๒๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๒.๓.๑ ผู้มีสิทธิอุทธรณ์

ได้แก่ ผู้ถูกลงโทษทางวินัย ๑) โทษ (วินัยไม่ร้ายแรง) ได้แก่ โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน และลดขั้นเงินเดือน

๒) โทษ (วินัยอย่างร้ายแรง) ได้แก่ โทษปลดออก/ไล่ออก
จากราชการ

๒.๓.๒ การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ (วินัยไม่ร้ายแรง)

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ (วินัยไม่ร้ายแรง) หมายถึง การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน กรณีกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง (มาตรา ๑๒๑)

(๑) หลักเกณฑ์เฉพาะการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรง

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้ อุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี กล่าวคือ

(๑.๑) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีเจ้าสังกัด เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งตามมติของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้สั่งลงโทษให้อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ.

(๑.๒) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหรือผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้สั่งลงโทษให้อุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา

(๑.๓) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรงของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาที่มีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง หรือตามมติของ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง เป็นผู้สั่งลงโทษให้อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ.

(๑.๔) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรงของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาที่มีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งปลัดกระทรวงศึกษา เลขาธิการ อธิบดี หรือตำแหน่ง ที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าอธิการบดี ผู้อำนวยการหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะ เทียบเท่าให้อุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง

(๒) หลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรง

นอกจากจะต้องดำเนินการตามหลักกฎหมายดังกล่าวแล้ว ยังจะต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ด้วย ซึ่งตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ฉบับดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปในการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัย ไม่ร้ายแรงไว้ในสาระสำคัญ ดังนี้

(๒.๑) สิทธิของผู้อุทธรณ์ สามารถแยกสิทธิของผู้อุทธรณ์ได้เป็น ๕ เรื่อง ดังนี้ คือ

(๒.๑.๑) การตรวจหรือคัดรายงานการสอบสวน (สว.๖)

(๒.๑.๒) การตรวจหรือคัดบันทึกถ้อยคำบุคคล พยานหลักฐานอื่น หรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้อุทธรณ์จะต้องทำเรื่องเสนอขอต่อผู้บังคับบัญชาผู้สั่งลงโทษเช่นเดียวกับกรณีขอตรวจหรือคัดรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนหรือของผู้สอบสวน แต่การจะอนุญาตให้ตรวจหรือคัดบันทึกถ้อยคำบุคคล พยานหลักฐานอื่น หรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง หรือไม่นั้นอยู่ในดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาผู้สั่งลงโทษดังกล่าวที่จะอนุญาตหรือไม่ก็ได้ โดยให้พิจารณาถึงประโยชน์ในการรักษาวินัยของข้าราชการ ตลอดจนเหตุผลและความจำเป็นเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น ความปลอดภัยของพยาน ฯลฯ เป็นต้น และต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ด้วย

(๒.๑.๓) การคัดค้านอนุกรรมการ รองประธานอนุกรรมการ หรือกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิคัดค้านอนุกรรมการ หรือกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์ ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) รู้เห็นเหตุการณ์ในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ
- (๒) มีส่วนได้เสียในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ ถูกลงโทษ
- (๓) มีสาเหตุโกรธเคืองผู้อุทธรณ์
- (๔) เป็นผู้บังคับบัญชาผู้สั่งลงโทษ
- (๕) เป็นผู้กล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือ

พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหา

การคัดค้านอนุกรรมการหรือกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์นั้น ต้องแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในหนังสืออุทธรณ์ หรือแจ้งเพิ่มเติมเป็นหนังสือก่อน ที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง แล้วแต่กรณี เริ่มพิจารณาอุทธรณ์

เมื่อมีเหตุหรือมีการคัดค้านตามวรรคหนึ่ง อนุกรรมการหรือกรรมการผู้หนึ่งจะขอถอนตัวไม่ร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้นก็ได้ ถ้าอนุกรรมการหรือกรรมการผู้หนึ่งมิได้ขอถอนตัว ให้อนุกรรมการหรือกรรมการที่เหลืออยู่นอกจากอนุกรรมการหรือกรรมการผู้ถูกคัดค้านพิจารณาข้อเท็จจริงที่คัดค้าน หากเห็นว่าข้อเท็จจริงนั้นน่าเชื่อถือ ให้แจ้งอนุกรรมการหรือกรรมการผู้หนึ่งทราบ และมีให้ร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้น เว้นแต่จะพิจารณาเห็นว่าทำให้อนุกรรมการหรือกรรมการผู้หนึ่งร่วมพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า เพราะจะทำให้ได้ความจริงและเป็นธรรมจะให้อนุกรรมการหรือกรรมการผู้หนึ่งร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้นก็ได้

(๒.๑.๔) การส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม

เมื่อได้ยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ไว้แล้ว ผู้อุทธรณ์จะยื่นหรือส่งคำแถลงการณ์หรือเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมก่อนที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. เริ่มพิจารณาอุทธรณ์ก็ได้ โดยยื่นหรือส่งตรงต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

(๒.๑.๕) การขอแถลงการณ์ด้วยวาจา

ในการอุทธรณ์ ถ้าผู้อุทธรณ์ประสงค์จะแถลงการณ์ด้วยวาจาในการพิจารณาของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ให้แสดงความประสงค์ไว้ในหนังสืออุทธรณ์หรือจะเป็นหนังสือต่างหากก็ได้ แต่ต้องยื่นหรือส่งหนังสือขอแถลงการณ์ด้วยวาจานั้นต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. โดยตรงภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้ยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์

นอกจากนี้ เมื่อได้ยื่นอุทธรณ์ไว้แล้ว ผู้อุทธรณ์จะขอถอนอุทธรณ์ก่อนที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์เสร็จสิ้นก็ได้ โดยทำเป็นหนังสือยื่นหรือส่งตรงต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เมื่อได้ถอนอุทธรณ์แล้ว การพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นอันระงับ

(๓) วิธีการอุทธรณ์

(๓.๑) อุทธรณ์ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับแจ้งคำสั่ง

(๓.๒) ให้อุทธรณ์ได้สำหรับตนเองเท่านั้น จะอุทธรณ์แทนผู้อื่นหรือมอบหมายให้ผู้อื่นอุทธรณ์แทนไม่ได้

(๓.๓) ให้ทำเป็นหนังสือแสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลในการอุทธรณ์ให้เห็นว่า ได้ถูกลงโทษโดยไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรือไม่เป็นธรรมอย่างไร และลงลายมือชื่อและที่อยู่ของผู้อุทธรณ์

(๓.๔) ถ้าผู้อุทธรณ์ประสงค์จะแถลงการณ์ด้วยวาจาในการพิจารณาของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ให้แสดงความประสงค์ไว้ในหนังสืออุทธรณ์หรือจะเป็นหนังสือต่างหากก็ได้ แต่ต้องยื่นหรือส่งหนังสือขอแถลงการณ์ด้วยวาจานั้นต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. โดยตรงภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้ยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์

(๓.๕) การอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา ให้ทำหนังสืออุทธรณ์ถึงประธาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และยื่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงาน หรือส่วนราชการที่ทำหน้าที่เลขานุการของ อ.ก.ค.ศ. นั้น แล้วแต่กรณี

การอุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. ให้ทำหนังสืออุทธรณ์ถึงประธาน ก.ค.ศ. หรือเลขาธิการ ก.ค.ศ. และยื่นที่สำนักงาน ก.ค.ศ.

การยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์จะยื่นหรือส่งผ่านผู้บังคับบัญชาก็ได้ และให้ผู้บังคับบัญชานั้นส่งหนังสืออุทธรณ์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงาน หรือส่วนราชการที่ทำหน้าที่เลขานุการของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ภายในสามวันทำการนับแต่วันที่ได้รับหนังสืออุทธรณ์

อนึ่ง ผู้อุทธรณ์จะส่งหนังสืออุทธรณ์ทางไปรษณีย์ ในกรณีส่งหนังสืออุทธรณ์ทางไปรษณีย์ ให้ถือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางออกใบรับฝากเป็นหลักฐานฝากส่งหรือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตรารับที่ซองหนังสือเป็นวันส่งหนังสืออุทธรณ์

(๓.๖) ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษได้ย้ายหรือโอนไปสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือส่วนราชการอื่น ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาที่ผู้อุทธรณ์ได้ย้ายหรือโอนไปสังกัดนั้น

กรณีตัวอย่าง นาย ก. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา จะอุทธรณ์คำสั่งลงโทษตัดเงินเดือนที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้สั่งลงโทษนาย ก. ต้องทำหนังสืออุทธรณ์ ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าว โดยใช้คำขึ้นต้นว่า

“เรียน ประธาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา..... เขต.....” หรือ

“เรียน ประธาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา (ผ่านผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....)

(๔) ผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์

(๔.๑) ในกรณีอุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. ให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

(๔.๒) ในกรณีอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา ให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้พิจารณา

(๔.๓) ในกรณีอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง ให้ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง เป็นผู้พิจารณา

เมื่อ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง ได้มีมติ เป็นประการใดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งหรือปฏิบัติไปตามนั้น และแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบ (ตามมาตรา ๑๒๔)

อนึ่ง ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง แล้วแต่กรณี ต้องพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน (ตามมาตรา ๑๒๒)

(๕) การพิจารณาของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ.

การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย ให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี พิจารณาข้อเท็จจริงจากสำนวนการสืบสวนหรือการพิจารณาในเบื้องต้น ตามมาตรา ๙๕ และสำนวนการดำเนินการทางวินัย ตามมาตรา ๙๘ หรือสำนวนการไต่สวนของ ป.ป.ช. หรือตามกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้ฟังข้อเท็จจริงตามนั้น และในกรณีจำเป็นและสมควรขอเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งคำชี้แจงจากหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือบุคคลใด ๆ หรือขอให้ผู้แทนหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ห้างหุ้นส่วน บริษัท ข้าราชการหรือบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาได้

ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ขอแถลงการณ์ด้วยวาจา หาก อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาเห็นว่า การแถลงการณ์ด้วยวาจาไม่จำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์จะให้งดการแถลงการณ์ด้วยวาจาก็ได้

ในกรณีที่นัดให้ผู้อุทธรณ์มาแถลงการณ์ด้วยวาจาต่อที่ประชุม ให้แจ้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งที่สั่งลงโทษหรือเพิ่มโทษทราบด้วยว่า ถ้าประสงค์จะแถลงแก้ก็ให้มาแถลงแก้หรือมอบหมายเป็นหนังสือให้ข้าราชการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้แทนมาแถลงแก้ต่อที่ประชุมครั้งนั้นได้ ทั้งนี้ ให้แจ้งล่วงหน้าตามควรแก่กรณี และเพื่อประโยชน์ในการแถลงแก้ดังกล่าว ให้ผู้ดำรงตำแหน่งที่สั่งลงโทษหรือเพิ่มโทษหรือผู้แทนเข้าฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจาของผู้อุทธรณ์ได้

ในการพิจารณาอุทธรณ์ ถ้า อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. เห็นสมควรที่จะต้องสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์แห่ง ความถูกต้องและเหมาะสมตามความเป็นธรรมให้มีอำนาจสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมในเรื่องนั้นได้ตามความจำเป็น โดยจะสอบสวนเองหรือแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้สอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมแทนก็ได้ หรือกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญ ที่ต้องการทราบส่งไปให้ผู้สอบสวนเดิมทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้

ในการสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติม ถ้า อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. หรือคณะกรรมการสอบสวนที่ได้รับแต่งตั้ง เห็นสมควรส่งประเด็นหรือข้อสำคัญใดที่ต้องการทราบไปสอบสวนพยานหลักฐานซึ่งอยู่ต่างเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีอำนาจกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญนั้นส่งไปเพื่อให้หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องที่หรือต่างเขตพื้นที่การศึกษานั้น ทำการสอบสวนแทนได้

(๖) การพิจารณาวินิจฉัยสั่งการอุทธรณ์

เมื่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ได้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยที่อุทธรณ์แล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

- (๑) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษถูกต้องและเหมาะสมกับความผิดแล้วให้มีมติยกอุทธรณ์
- (๒) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง แต่ควรได้รับโทษหนักขึ้น ให้มีมติเพิ่มโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่หนักขึ้น
- (๓) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ควรได้รับโทษเบาลง ให้มีมติให้ลดโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษ ที่เบาลง
- (๔) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ซึ่งเป็นการกระทำความผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรงดโทษ ให้มีมติให้สั่งงดโทษโดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้
- (๕) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้อง และเห็นว่าการกระทำของผู้อุทธรณ์ไม่เป็นความผิดวินัยหรือพยานหลักฐานยังฟังไม่ได้ว่าผู้อุทธรณ์กระทำความผิดวินัย ให้มีมติยกโทษ
- (๖) ถ้าเห็นว่าข้อความในคำสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้มีมติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความให้เป็นการถูกต้องเหมาะสม
- (๗) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่ากรณี มีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้อุทธรณ์กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้มีมติให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการ สอบสวน ตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง และดำเนินการตามกฎหมายต่อไป
- (๘) ในกรณีที่เห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. หรือเห็นว่าผู้อุทธรณ์กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และได้มีการดำเนินการทางวินัย ตามมาตรา ๙๘ วรรคสองแล้ว ให้มีมติให้เพิ่มโทษเป็นปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ
- (๙) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์มีกรณีที่เหมาะสมแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือให้ออกจากราชการ ตามมาตรา ๑๑๐ (๔) มาตรา ๑๑๑ หรือมาตรา ๑๑๒ ให้มีมติให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และดำเนินการตามกฎหมายต่อไป
- (๑๐) ถ้าเห็นสมควรดำเนินการโดยประการอื่นใด เพื่อให้มีความถูกต้องตามกฎหมาย และมีความเป็นธรรม ให้มีมติให้ดำเนินการได้ตามควรแก่กรณี

การออกจากราชการของผู้อุทธรณ์ไม่เป็นเหตุที่จะยุติการพิจารณาอุทธรณ์ แต่จะมีมติตาม (๒) หรือ (๙) มิได้ และถ้าเป็นการออกจากราชการเพราะตายจะมีมติตาม (๗) หรือ (๘) มิได้

ในกรณีที่มีผู้ถูกลงโทษทางวินัยในความผิดที่ได้กระทำร่วมกัน และเป็นความผิดในเรื่องเดียวกัน โดยมีพฤติการณ์แห่งการกระทำอย่างเดียวกัน เมื่อผู้ถูกลงโทษคนใดคนหนึ่งใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าว และผลการพิจารณาเป็นคุณแก่ผู้อุทธรณ์ แม้ผู้ถูกลงโทษคนอื่นจะไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์

หากพฤติการณ์ของผู้ไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์เป็นเหตุในลักษณะคดีอันเป็นเหตุเดียวกับกรณีของผู้อุทธรณ์แล้ว ให้มีมติให้ผู้ที่ไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ได้รับการพิจารณาการลงโทษให้มีผลในทางที่เป็นคุณเช่นเดียวกับผู้อุทธรณ์ด้วย

(๓) การสั่งการตามมติ

เมื่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ได้มีมติแล้วให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น และเมื่อได้สั่งหรือปฏิบัติตามมติดังกล่าวแล้ว ให้แจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบด้วย

(๔) รูปแบบการวินิจฉัย

การจัดทำรายงานการประชุมและการจัดทำมติของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ให้ดำเนินการจัดให้มีเหตุผลไว้ในคำวินิจฉัยด้วย ตามนัยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

(๕) สิทธิของผู้ถูกยกอุทธรณ์หรือถูกเพิ่มโทษ

ในกรณีที่ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ได้สั่งยกอุทธรณ์ สั่งเพิ่มโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่หนักขึ้น สั่งลดโทษหรือสั่งลดโทษ ผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์ต่อไปไม่ได้ เว้นแต่สั่งเพิ่มโทษเป็นโทษปลดออกจากราชการหรือไล่ออกจากราชการ หรือสั่งให้ออกจากราชการ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ได้ตามมาตรา ๑๒๒ แล้วแต่กรณี ได้อีกชั้นหนึ่ง

(๑๐) ผลหลังจากสั่งการอุทธรณ์

ในกรณีสั่งยกอุทธรณ์มีผลเท่ากับผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษตามคำสั่งเดิมของผู้บังคับบัญชานั้น

ในกรณีสั่งเพิ่มโทษ คำสั่งเพิ่มโทษมีผลลบล้างคำสั่งลงโทษเดิมของผู้บังคับบัญชา (คำสั่งลงโทษเดิมเป็นอันยกเลิก) และถือว่าผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษตามคำสั่งเพิ่มโทษนั้น

ในกรณีสั่งลดโทษ คำสั่งลดโทษมีผลลบล้างคำสั่งลงโทษเดิมของผู้บังคับบัญชา (คำสั่งลงโทษเดิมเป็นอันยกเลิก) และถือว่าผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษตามคำสั่งลดโทษนั้น

ในกรณีสั่งยกโทษ คำสั่งยกโทษก็จะมีผลลบล้างคำสั่งลงโทษเดิมของผู้บังคับบัญชา (คำสั่งลงโทษเดิมเป็นอันยกเลิก) และถือว่าผู้อุทธรณ์ไม่เคยถูกลงโทษในกรณีนั้น

๒.๓.๓ การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ (วินัยอย่างร้ายแรง)

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ (วินัยอย่างร้ายแรง) หมายถึง การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการหรือไล่ออกจากราชการ

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยอย่างร้ายแรง มาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติให้ผู้ถูกลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. พิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน ซึ่งการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ นอกจากจะต้องดำเนินการตามหลักกฎหมายดังกล่าวแล้ว ยังจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ อีกด้วย ซึ่งตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ฉบับดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปในการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ (วินัยอย่างร้ายแรง) ไว้ในสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) สิทธิของผู้อุทธรณ์

สิทธิของผู้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษ (อย่างร้ายแรง) สามารถแยกสิทธิของผู้อุทธรณ์ได้ เป็น ๕ เรื่อง เช่นเดียวกับสิทธิของผู้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษ (วินัยไม่ร้ายแรง) (ตามข้อ (๒.๑.๑) – (๒.๑.๕))

(๒) วิธีการอุทธรณ์

วิธีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยอย่างร้ายแรง ได้กำหนดวิธีการไว้เช่นเดียวกับการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรง

(๓) ผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยสั่งการอุทธรณ์

ก.ค.ศ. เป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งในทางปฏิบัติ ก.ค.ศ. จะตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ขึ้นมาทำการแทน ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยสั่งการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรง ที่มีการอุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ.

เมื่อ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ได้พิจารณาอุทธรณ์เสร็จแล้ว ถ้าเห็นว่าอุทธรณ์ฟังไม่ขึ้นสมควรยกอุทธรณ์ หรือเห็นว่าอุทธรณ์ฟังขึ้นทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน สมควรเปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิม ลดโทษ หรือยกโทษ หรือเห็นว่าอุทธรณ์ฟังไม่ขึ้น และต้องเพิ่มโทษให้ได้มาตรฐานระดับการลงโทษก็จะมิมติให้ดำเนินการตามนั้น

เมื่อ ก.ค.ศ. มิมติเป็นประการใด ผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์ต่อไปไม่ได้ และแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบเป็นหนังสือ พร้อมทั้งแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบ หรือดำเนินการให้เป็นไปตามมติ ก.ค.ศ. โดยเร็ว

ในการพิจารณาอุทธรณ์ของ ก.ค.ศ. หรือ ของ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ซึ่งทำการแทน ก.ค.ศ. นั้น ได้กำหนดวิธีการไว้เช่นเดียวกับการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรง

(๔) การพิจารณาวินิจฉัยสั่งการอุทธรณ์

ในกรณีที่ ก.ค.ศ. พิจารณาเห็นว่า การสั่งลงโทษนั้นถูกต้อง และเหมาะสมกับกรณี ความผิดแล้ว ก็จะมีมติให้ยกอุทธรณ์

ในกรณีที่ ก.ค.ศ. พิจารณาเห็นว่า การสั่งลงโทษนั้นไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสมกับ กรณีความผิด ก็จะมีมติให้เพิ่มโทษ ลดโทษ งดโทษ ให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ หรือให้ผู้บังคับบัญชา เปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิม ตามควรแก่กรณี

(๕) ผลหลังจากสั่งการอุทธรณ์

เมื่อ ก.ค.ศ. มีมติเป็นประการใดผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์ต่อไปไม่ได้ สำนักงาน ก.ค.ศ. ต้อง แจ่มมติให้ผู้อุทธรณ์ทราบเป็นหนังสือ พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งหรือปฏิบัติไปตามนั้น (ตามมาตรา ๑๒๔) ในกรณีที่ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ซึ่งทำการ แทน ก.ค.ศ. มีมติให้ยกอุทธรณ์ก็จะมีผลเท่ากับผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษตามคำสั่งเดิมของผู้บังคับบัญชา

ในกรณีที่ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ มีมติให้เพิ่มโทษ ลดโทษ หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเดิม เมื่อหน่วยงานทางการศึกษาได้ ดำเนินการตามมติ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. แล้วคำสั่งใหม่ก็จะลบล้างคำสั่งเดิมของผู้บังคับบัญชา และถือว่าผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษตามคำสั่งใหม่ เช่น นาย ก. อุทธรณ์คำสั่งลงโทษไล่ออก และ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ซึ่งทำการแทน ก.ค.ศ. มีคำสั่งให้ลดโทษ ลงเป็นปลดออกหรือมีคำสั่งให้เปลี่ยนแปลงคำสั่งลงโทษเป็นการสั่งให้ออกจากราชการเพราะเป็น ผู้มีมลทินหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวน ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ก็ต้องสั่งให้เป็นไปตามนั้น และถือว่านาย ก. ไม่เคยถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ นาย ก. จะเป็นผู้ถูกลงโทษปลดออก หรือเป็นผู้ถูกให้ออกจาก ราชการเพราะเป็นผู้มีมลทินหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวนตามคำสั่งใหม่

ในกรณีที่ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) มีมติให้ยกโทษ หรือให้ลดโทษ ลงเป็นสถานเบา คือ โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน และให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ ก็ให้หน่วยงานทางการศึกษาสั่งให้ผู้อุทธรณ์ กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม หรือตำแหน่งในระดับเดียวกันที่ต้องใช้คุณสมบัติเฉพาะที่ผู้นั้นมีอยู่

๒.๔ การร้องทุกข์

การร้องทุกข์เป็นวิธีการหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาได้ระบายความคับข้องใจในการ ปฏิบัติของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติต่อตนว่าเป็นการกระทำ ที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ เพื่อผู้บังคับบัญชาจะได้มีโอกาสทบทวนการปฏิบัตินั้น และแก้ไขในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

หรือชี้แจงเหตุผลความถูกต้องที่ได้ปฏิบัติไปให้ผู้ร้องทุกข์ทราบและเข้าใจ หรือให้องค์กร หรือผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปได้พิจารณาให้ความเป็นธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเสมือนหนึ่งเป็นการทำความเข้าใจกันระหว่างคนในครอบครัวด้วยกัน เป็นการช่วยให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบปัญหาของหน่วยงานอีกทางหนึ่ง และจะได้หาหนทางแก้ปัญหาได้ทันที่ นอกจากนี้ ยังเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชาให้เป็นไปโดยถูกต้อง สร้างความเป็นธรรมแก่ข้าราชการในหน่วยงานโดยทั่วไป เป็นทางส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงานยิ่งขึ้น กฎหมายได้กำหนดให้มีการปรึกษาหารือกับผู้บังคับบัญชาเพื่อทำความเข้าใจเสียก่อน เมื่อยังไม่เป็นที่พอใจจึงให้ร้องทุกข์เป็นหนังสือและร้องทุกข์ได้เฉพาะกรณีที่ไม่มีสิทธิอุทธรณ์เท่านั้น

เบื้องต้นควรทำความเข้าใจว่าการร้องทุกข์แตกต่างจากเรื่องร้องเรียนที่ว่า การร้องเรียนอาจเป็นเรื่องการร้องเรียนกล่าวหา ผู้บังคับบัญชา หรือการร้องเรียนกล่าวหาผู้อื่นหรือบุคคลอื่นในเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้ การร้องเรียนจึงไม่อยู่ในอำนาจของ ก.ค.ศ. อย่างไรก็ตาม ถ้าปรากฏว่าหนังสือร้องเรียนนั้น มีรายละเอียดเนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงความคับข้องใจของผู้ร้องอันเกิดจากการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อตนของผู้บังคับบัญชา มีลักษณะเป็นการขอให้พิจารณาข้อร้องเรียนของผู้ร้องทำนองเดียวกับเรื่องร้องทุกข์แล้ว และผู้ร้องได้ระบุชื่อของผู้ร้องพร้อมรายละเอียดก็สามารถพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวได้เช่นเดียวกับเรื่องร้องทุกข์

โดยที่มาตรา ๑๒๒ และมาตรา ๑๒๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติให้ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการมีสิทธิร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. และผู้ซึ่งเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา หรือกรณีถูกตั้งกรรมการสอบสวน มีสิทธิร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ภายใน ๓๐ วัน

ในการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๑๒๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการร้องทุกข์ และพิจารณาเรื่องทุกข์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. และขณะนี้ ก.ค.ศ. ได้ออกกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาใช้บังคับแล้ว

๒.๔.๑ ผู้มีสิทธิร้องทุกข์

ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่

- (๑) ถูกสั่งให้ออกจากราชการทุกกรณี
- (๒) ถูกสั่งพักราชการ
- (๓) เห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม
- (๔) มีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา
- (๕) ถูกแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย

๒.๔.๒ เหตุที่จะร้องทุกข์

เป็นกรณีที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้กำหนดไว้ ๕ กรณี

(๑) กรณีถูกสั่งให้ออกจากราชการทุกกรณี

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๑๒๒ ได้กำหนดให้ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการทุกกรณีมีสิทธิร้องทุกข์ได้ เนื่องจากเหตุที่การร้องทุกข์ไม่ใช่การลงโทษทางวินัย กรณีดังกล่าว เช่น

- (๑.๑) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการแล้วปรากฏว่าไม่เหมาะสมที่จะรับราชการต่อไป เนื่องจากผลการประเมินการปฏิบัติหน้าที่ราชการต่ำกว่ามาตรฐาน
- (๑.๒) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะขาดคุณสมบัติทั่วไป หรือขาดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งอยู่ก่อนบรรจุ
- (๑.๓) ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อรอฟังการสอบสวนพิจารณา
- (๑.๔) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ
- (๑.๕) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะเป็นผู้หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ
- (๑.๖) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะมีมลทินมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวน
- (๑.๗) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะต้องรับโทษจำคุกโดยคำสั่งศาล หรือโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก (ต้องจำคุกจริง ๆ)
- (๑.๘) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพื่อไปรับราชการทหาร

(๒) กรณีถูกสั่งพักราชการ

การถูกสั่งพักราชการตามมาตรา ๑๐๓ หากมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๓) กรณีเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม เนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา เช่น

- (๓.๑) การกำหนดตำแหน่งหรือวิทยฐานะ
- (๓.๒) การให้ได้รับเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่ง

- (๓.๓) การบรรจุและการแต่งตั้ง
- (๓.๔) การย้ายและการโอน
- (๓.๕) การเลื่อนตำแหน่งหรือวิทยฐานะ
- (๓.๖) การเลื่อนขั้นเงินเดือน

หมายเหตุ กรณีตามที่กล่าวข้างต้น ต้องเป็นกรณีที่ไม่มีสิทธิอุทธรณ์

(๔) มีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา สามารถร้องทุกข์ได้ เช่น

(๔.๑) การบริหารงานบุคคลโดยการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อกฎหมาย หรือมีลักษณะเป็นการสร้างชั้นตอนโดยไม่จำเป็น หรือสร้างภาระให้เกิดขึ้นเกินสมควร

(๔.๒) ไม่มอบหมายงานให้ปฏิบัติ

(๔.๓) ประวิงเวลาหรือห่วงเหนี่ยวการดำเนินการบางเรื่องเป็นเหตุให้เสียสิทธิ หรือไม่ได้รับสิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้ในเวลาอันสมควร

(๔.๔) ความไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติโดยไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญ ที่กำหนดไว้สำหรับกรนั้น หรือโดยไม่สุจริต

(๔.๕) เป็นการใช้อุบายโดยมิชอบ

(๕) ถูกแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดถูกแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย เห็นว่า การกระทำของตนไม่เข้าข่ายที่จะต้องถูกแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยก็สามารถร้องทุกข์ได้ เพราะการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยนั้น นับว่าเป็นเรื่องที่ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของข้าราชการครูผู้นั้น

๒.๔.๓ ร้องทุกข์อย่างไร

(๑) การร้องทุกข์กรณีถูกสั่งให้ออกจากราชการ ตามมาตรา ๑๒๒ ให้ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับแจ้งคำสั่ง โดยให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วย

การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ใช้หลักเกณฑ์เช่นเดียวกับการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย)

(๒) การร้องทุกข์กรณีตามมาตรา ๑๒๓ ให้ร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๒.๔.๔ สิทธิของผู้ร้องทุกข์

ผู้ร้องทุกข์มีสิทธิต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) สิทธิที่จะปรึกษาหารือ

เมื่อผู้ได้บังคับบัญชาพิจารณาเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือมีความคับข้องใจ เนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย มีความประสงค์ที่จะรับฟังหรือสอบถามกับผู้บังคับบัญชา ให้ผู้บังคับบัญชานั้นให้โอกาสสอบถามหรือรับฟังเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว เพื่อทำความเข้าใจและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาไม่ประสงค์จะปรึกษาหารือ หรือปรึกษาหารือแล้วไม่เป็นที่พอใจ หรือผู้บังคับบัญชามีได้ดำเนินการใด ๆ หรือดำเนินการแล้วแต่ไม่เป็นที่พอใจก็ให้ร้องทุกข์ได้

(๒) สิทธิที่จะคัดค้านด้านอนุกรรมการหรือกรรมการผู้พิจารณาเรื่องร้องทุกข์

ถ้าผู้ร้องทุกข์เห็นว่า อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง

ดังต่อไปนี้

(๒.๑) เป็นผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

(๒.๒) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่ร้องทุกข์

(๒.๓) มีสาเหตุโกรธเคืองผู้ร้องทุกข์

(๒.๔) เป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือ

มารดากับผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

การคัดค้านดังกล่าว ผู้ร้องต้องแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในหนังสือร้องทุกข์ หรือแจ้งเพิ่มเติมเป็นหนังสือก่อนที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เริ่มพิจารณาเรื่องร้องทุกข์

(๓) สิทธิที่จะยื่นหรือส่งหนังสือร้องทุกข์ หรือเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม

ผู้ร้องทุกข์มีสิทธิที่จะยื่นหรือส่งหนังสือร้องทุกข์ หรือเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมได้ ก่อนที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เริ่มพิจารณา

เรื่องร้องทุกข์ โดยยื่นหรือส่งตรงต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

(๔) สิทธิที่จะแถลงการณ์ด้วยวาจา

ถ้าผู้ร้องทุกข์มีความประสงค์จะแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นพิจารณาของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ซึ่งจะต้องแสดงความประสงค์ไว้ในหนังสือร้องทุกข์ หรือ จะทำเป็นหนังสือต่างหากก็ได้ แต่ต้องยื่นก่อนที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เริ่มพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ โดยยื่นส่งตรงต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ.

(๕) สิทธินำนายความหรือที่ปรึกษาของตนเข้ามาในการพิจารณาได้

ผู้ร้องทุกข์มีสิทธิที่จะขอนำนายความหรือที่ปรึกษาเข้ารับฟังการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ ร่วมกันตนได้ โดยที่นายความหรือที่ปรึกษาไม่มีสิทธิที่จะชี้แจงต่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ แทนผู้ร้องทุกข์ เรื่องการชี้แจงดังกล่าวเป็นเรื่องเฉพาะตัว นายความหรือที่ปรึกษาไม่อาจที่จะทำหน้าที่ แทนผู้ร้องทุกข์ได้

(๖) สิทธิขอตรวจดูเอกสารที่จำเป็น ต้องรู้เพื่อการโต้แย้งหรือชี้แจงหรือป้องกันสิทธิ ของตนได้

แต่ถ้ายังไม่ได้ ทำคำสั่งในเรื่องนั้น ผู้ร้องทุกข์ไม่มีสิทธิขอตรวจดูเอกสารอันเป็นต้นร่าง คำวินิจฉัย ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พระราชบัญญัติข้อมูล ข่าวสารของราชการและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

๒.๔.๕ การยื่นหนังสือร้องทุกข์

(๑) ผู้ร้องทุกข์ต้องทำเป็นหนังสือร้องทุกข์แสดงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ลงลายมือชื่อ ที่อยู่และตำแหน่งของผู้ร้องทุกข์ พร้อมกับสำเนารับรองถูกต้องหนึ่งฉบับ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑.๑) ยื่นผ่านผู้บังคับบัญชาหรือผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ก็ได้ และ ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการ ดังนี้

(๑.๑.๑) ให้ผู้บังคับบัญชาที่ได้รับหนังสือร้องทุกข์ ส่งหนังสือร้องทุกข์พร้อมทั้ง สำเนาต่อไปยังผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องทุกข์

(๑.๑.๒) ผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ได้รับหนังสือร้องทุกข์ ให้จัดส่งหนังสือร้องทุกข์พร้อมสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องและคำชี้แจงของตน (ถ้ามี) ไปยัง ประธาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หน่วยงาน หรือส่วนราชการ ที่ทำหน้าที่เลขานุการของ อ.ก.ค.ศ. ดังกล่าว หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ภายใน ๗ วันทำการนับแต่ ได้รับหนังสือร้องทุกข์

(๑.๒) ยื่นโดยตรงต่อองค์กรที่มีอำนาจ

(๑.๒.๑) การร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา ให้ทำหนังสือร้องทุกข์ถึงประธาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา พร้อมกับสำเนารับรองถูกต้องหนึ่งฉบับ ยื่นหรือส่งที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พร้อมกับสำเนารับรองถูกต้องหนึ่งฉบับ ยื่นหรือส่งที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือ ส่วนราชการที่ทำหน้าที่เลขานุการของ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง

(๑.๒.๒) การร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. ให้ทำหนังสือร้องทุกข์ถึงประธาน ก.ค.ศ. หรือเลขาธิการ ก.ค.ศ. พร้อมสำเนารับรองถูกต้องหนึ่งฉบับ โดยยื่นหรือส่งที่สำนักงาน ก.ค.ศ.

หมายเหตุ การร้องทุกข์จะนำไปยื่นด้วยตนเองหรือส่งทางไปรษณีย์ก็ได้

(๒) ต้องร้องทุกข์ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบเรื่องอันเป็นเหตุให้ร้องทุกข์

๒.๔.๖ สารสำคัญของหนังสือร้องทุกข์

การร้องทุกข์ต้องทำเป็นหนังสืออย่างน้อยต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) **ระบุเรื่องอันเป็นเหตุให้ร้องทุกข์** กล่าวคือ จะต้องร้องทุกข์เรื่องอะไรก็ต้องบอกข้อเท็จจริงและปัญหาของเรื่องนั้น และระบุว่าผู้บังคับบัญชาได้ปฏิบัติต่อตนไม่ถูกต้องตามกฎหมายอย่างไร เช่น การร้องทุกข์เรื่องการเลื่อนขั้นเงินเดือนก็ต้องบอกว่าเรื่องเป็นอย่างไร ผู้บังคับบัญชาทำผิดกฎหมายอย่างไร เช่นกล่าวว่า ไม่เลื่อนขั้นเงินเดือนให้ทั้ง ๆ ที่ในรอบปีที่แล้วมาตนได้เอาใจใส่ปฏิบัติหน้าที่ราชการปรากฏผลดี และผู้บังคับบัญชาไม่ชี้แจงแสดงเหตุผลในการไม่สั่งเลื่อนขั้นเงินเดือนให้ตนทราบ เป็นต้น หรือทำผิดกฎหมายในส่วนที่ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือนข้อไหน อย่างไร

(๒) **ระบุความประสงค์ของการร้องทุกข์** กล่าวคือ ต้องบอกว่าในการร้องทุกข์ครั้งนี้ตนต้องการอะไร เช่น ต้องการให้เลื่อนขั้นเงินเดือนให้

(๓) **ลงลายมือชื่อและตำแหน่งของผู้ร้องทุกข์** ในหนังสือร้องทุกข์จะต้องบอกให้ชัดเจนว่าผู้ร้องทุกข์เป็นใคร ดำรงตำแหน่งอะไร สังกัดหน่วยงานใด และต้องลงลายมือชื่อและตำแหน่งของผู้ร้องทุกข์ด้วย

ผู้ร้องทุกข์จะชี้แจงแสดงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายอื่นใดก็ได้ ทั้งนี้ ต้องมีสาระสำคัญอย่างน้อย ๓ ประการดังกล่าวมา

๒.๔.๗ ผู้พิจารณาคำร้องทุกข์

(๑) การร้องทุกข์สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑.๑) ในกรณีที่เหตุร้องทุกข์เกิดจากนายกรัฐมนตรี้ รัฐมนตรี เลขาธิการ หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งการตามมติของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือกรณีเหตุร้องทุกข์เกิดจากการถูกสั่งพักราชการ ตามมาตรา ๑๐๓ ให้ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

(๑.๒) ในกรณีที่เหตุร้องทุกข์เกิดจากผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลงมา ให้ร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา และให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้พิจารณา

(๒) การร้องทุกข์สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ให้ดำเนินการดังนี้

(๒.๑) ในกรณีที่เหตุร้องทุกข์เกิดจากนายกรัฐมนตรี้ รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งการตามมติของ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือกรณีเหตุร้องทุกข์เกิดจากการถูกสั่งพักราชการ ตามมาตรา ๑๐๓ ให้ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

(๒.๒) ในกรณีที่เหตุร้องทุกข์เกิดจากปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการ อธิบดี หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าอธิการบดี หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า ให้ร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง และให้ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง เป็นผู้พิจารณา

๒.๔.๘ ระยะเวลาในการพิจารณาคำร้องทุกข์

ให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องทุกข์และเอกสารหลักฐานครบถ้วนแล้ว แต่ถ้ามีความจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเวลาดังกล่าว ให้ขยายเวลาพิจารณาได้อีกไม่เกิน ๓๐ วัน และให้บันทึกแสดงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องขยายเวลาไว้ด้วย

ในกรณีที่ขยายเวลาดังกล่าวข้างต้น การพิจารณายังไม่แล้วเสร็จให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ขยายเวลาพิจารณาได้อีกไม่เกิน ๓๐ วัน แต่ทั้งนี้ให้พิจารณากำหนดมาตรการที่จะทำให้การพิจารณาแล้วเสร็จโดยเร็ว และบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรายงานการประชุม

๒.๔.๙ ผลของการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์

เมื่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ได้พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์แล้ว

(๑) ถ้าเห็นว่าเหตุที่ทำให้ไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือเหตุแห่งความคับข้องใจ หรือ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยนั้น ผู้บังคับบัญชาได้ใช้อำนาจหน้าที่หรือปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์ โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ให้มีมติยกคำร้องทุกข์

(๒) ถ้าเห็นว่าเหตุทำให้ไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือเหตุแห่งความคับข้องใจ หรือ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยนั้น ผู้บังคับบัญชาได้ใช้อำนาจหน้าที่หรือปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้มีมติเพิกถอนหรือยกเลิกการปฏิบัติ หรือให้ข้อเสนอแนะตามที่เห็นสมควร เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ

(๓) ถ้าเห็นสมควรดำเนินการโดยประการอื่นใด เพื่อให้มีความถูกต้องตามกฎหมาย และมีความเป็นธรรม ให้มีมติให้ดำเนินการได้ตามควรแก่กรณี

(๔) ถ้าเห็นว่าการร้องทุกข์ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ให้มีมติไม่รับคำร้องทุกข์

การพิจารณามีมติดังกล่าวข้างต้น ให้บันทึกเหตุผลของการพิจารณาวินิจฉัยไว้ในรายงาน การประชุมด้วย มติของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ให้เป็นที่สุด

๒.๔.๑๐ การดำเนินการตามมติของ อ.ก.ค.ศ.ฯ หรือ ก.ค.ศ.

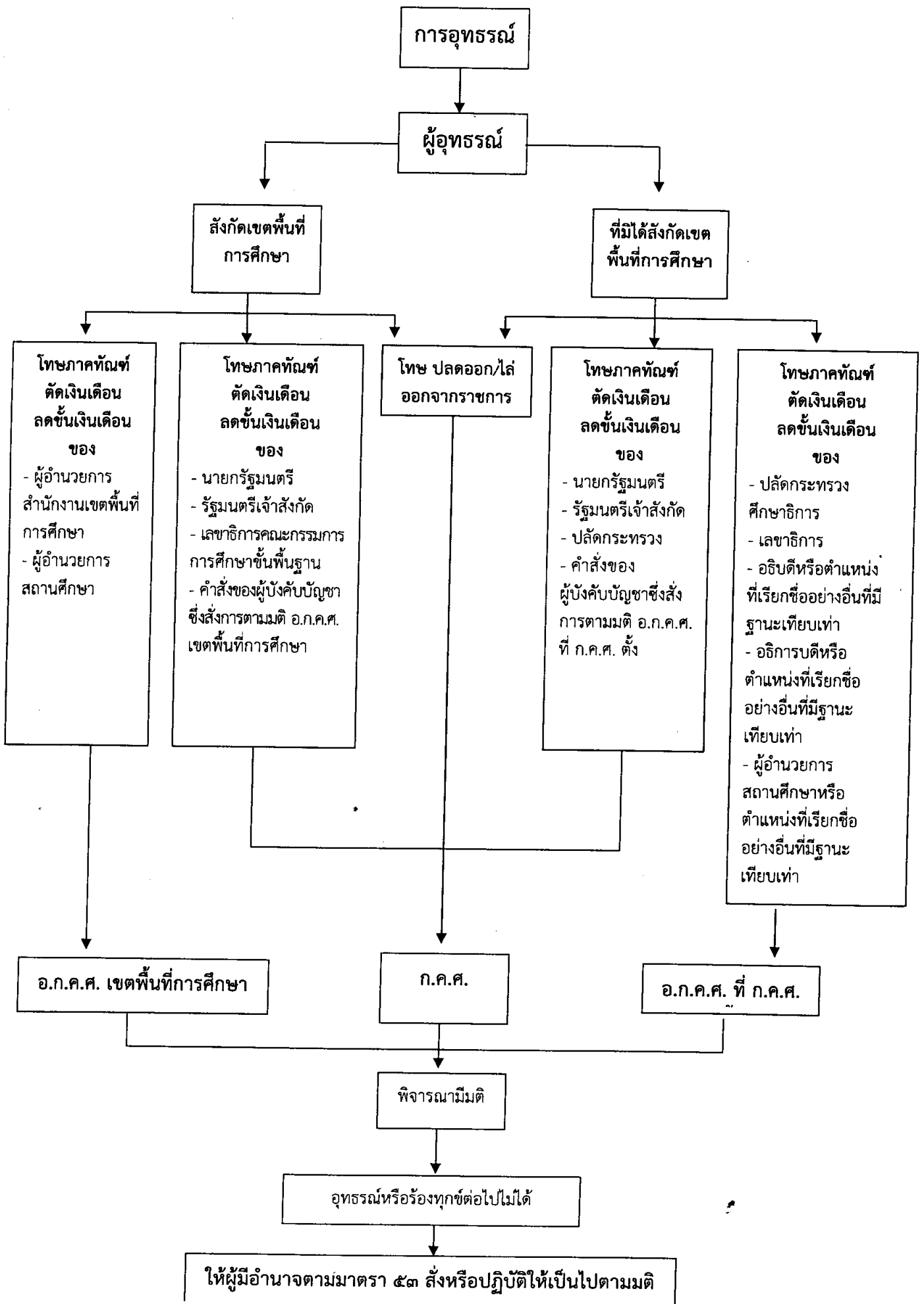
เมื่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ได้มีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้นในโอกาสแรกที่ทำได้ ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นจะให้มีการรับรองรายงานการประชุมเสียก่อนก็ได้ และเมื่อได้สั่ง หรือปฏิบัติตามมติดังกล่าวแล้ว ให้แจ้งให้ผู้ร้องทุกข์ทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว

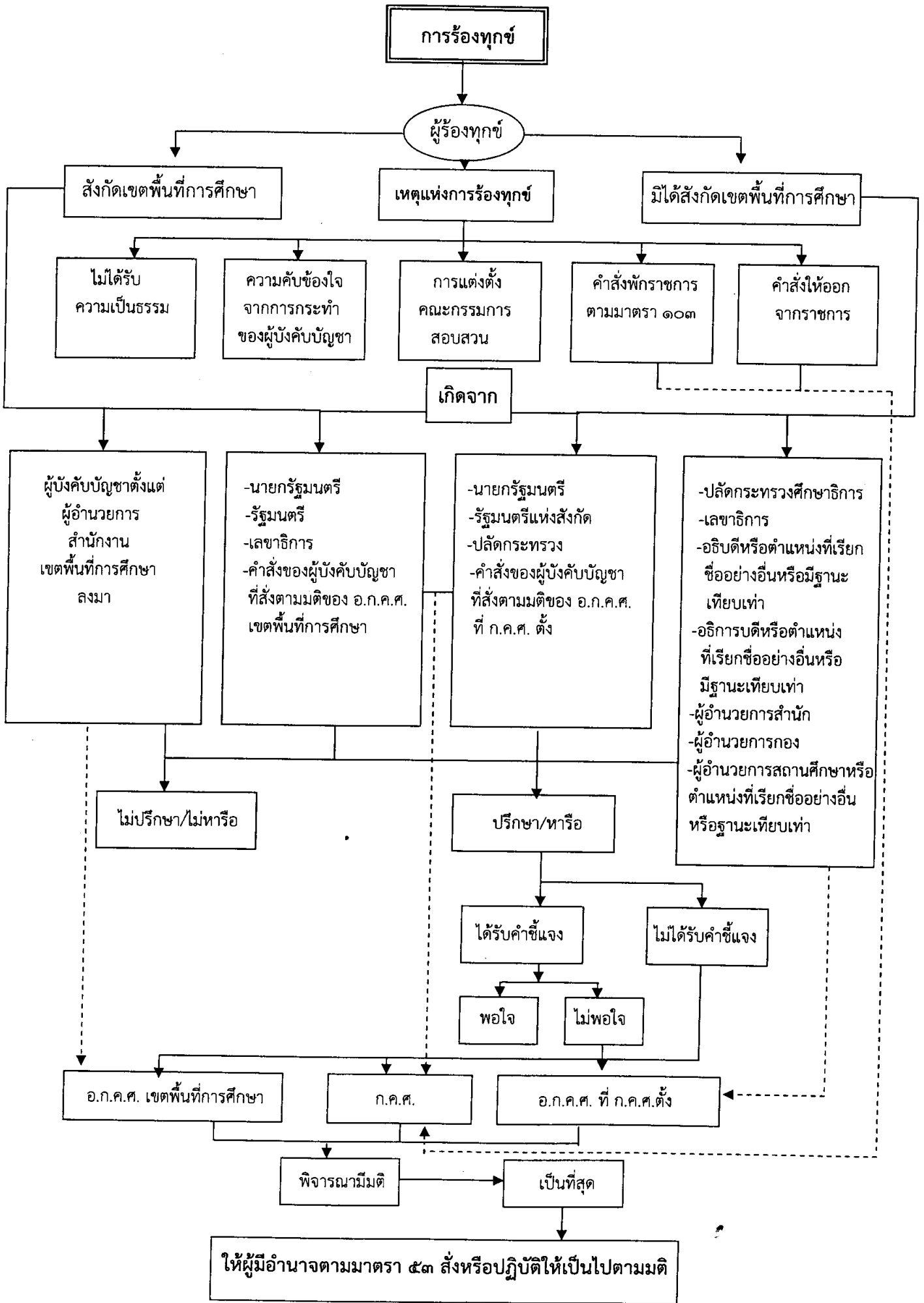
๒.๔.๑๑ การจัดทำรายงานการประชุม

การจัดทำรายงานการประชุม และการจัดทำมติของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา มติ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือมติ ก.ค.ศ. ดังกล่าวข้างต้นให้ระบุเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยไว้ด้วย

๒.๔.๑๒ การนับระยะเวลา

การนับระยะเวลาตามกฎหมาย ก.ค.ศ. นี้ สำหรับเวลาเริ่มต้นให้นับวันถัดจากวันแรกแห่งเวลานั้นเป็นวันเริ่มนับระยะเวลา ส่วนเวลาสุดสิ้น ถ้าวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาตรงกับวันหยุดราชการให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลา

บทที่ ๓

การตรวจและวินิจฉัยอุทธรณ์และร้องทุกข์

ในการพิจารณาสำนวนการอุทธรณ์และการร้องทุกข์จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติงาน จักต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพึงต้องปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบ และต้องดำเนินการภายในกรอบระยะเวลาและเป็นไปโดยชอบตามบทกฎหมายที่กำหนดไว้ ดังนี้

๓.๑ การตรวจพิจารณาและวินิจฉัยอุทธรณ์

๓.๑.๑ การตรวจพิจารณาหนังสืออุทธรณ์

เมื่อผู้พิจารณาสำนวนการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษได้รับหนังสืออุทธรณ์แล้ว ในประการแรก จะต้องตรวจสอบความถูกต้อง คือ หนังสืออุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์นั้นได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดหรือไม่ หากหนังสืออุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์มิได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ย่อมเป็นอุทธรณ์ที่ไม่อาจรับไว้พิจารณาได้ โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

(๑) อุทธรณ์ที่จะรับไว้พิจารณาได้ต้องเป็นอุทธรณ์ที่ถูกต้องในสาระสำคัญ ดังนี้

(๑.๑) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ ผู้ถูกสั่งลงโทษอุทธรณ์ได้สำหรับตนเองเท่านั้น จะอุทธรณ์แทนผู้อื่นหรือมอบหมายให้ผู้อื่นอุทธรณ์แทนไม่ได้

(๑.๒) การอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือแสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลในการอุทธรณ์ ให้เห็นว่าได้ถูกลงโทษโดยไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรือไม่เป็นธรรมอย่างไร และลงลายมือชื่อและที่อยู่ของผู้อุทธรณ์

(๑.๓) การอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ต้องให้ทำหนังสืออุทธรณ์ถึงประธาน อ.ก.ค.ศ. โดยออกในนามเขตพื้นที่การศึกษาหรือส่วนราชการนั้น แล้วแต่กรณี และยื่นที่ส่วนราชการนั้น การอุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. ให้ทำหนังสืออุทธรณ์ถึงประธาน ก.ค.ศ. หรือเลขาธิการ ก.ค.ศ. และยื่นที่สำนักงาน ก.ค.ศ.

(๑.๔) ระยะเวลาในการอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์ต้องอุทธรณ์ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ได้รับแจ้งคำสั่งลงโทษ วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งลงโทษพิจารณาได้ ๓ กรณี คือ

(๑.๔.๑) ให้ถือวันที่ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษเป็นวันที่ ได้รับแจ้งคำสั่งคำสั่ง

(๑.๔.๒) ให้ถือวันที่แจ้งเป็นวันได้รับแจ้งคำสั่ง

กรณีผู้ถูกลงโทษไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษ วิธีการแก้ไขก็คือ ให้มีการแจ้งคำสั่งลงโทษให้ผู้ถูกลงโทษทราบพร้อมกับมอบสำเนาคำสั่งลงโทษให้ผู้ถูกลงโทษ

แล้วทำบันทึกลงวันเดือนปี เวลา และสถานที่ที่แจ่ง และลงลายมือชื่อผู้แจ่งพร้อมทั้งพยานรู้เห็นไว้เป็นหลักฐาน แล้วให้ถือวันที่แจ่งนั้นเป็นวันได้รับแจ่งคำสั่ง

(๑.๔.๓) ให้ถือว่าได้รับแจ่งเมื่อล่วงพ้นเวลาและได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

กรณีที่ไม่อาจแจ่งให้ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษได้โดยตรงก็ให้แจ่งเป็นหนังสือส่งสำเนาคำสั่งลงโทษทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกลงโทษ ที่อยู่ของผู้ถูกลงโทษ ซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ โดยส่งสำเนาคำสั่งลงโทษไปให้สองฉบับ เพื่อให้ผู้ถูกลงโทษเก็บไว้หนึ่งฉบับและให้ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบคำสั่งลงโทษส่งกลับคืนมาเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานหนึ่งฉบับ ในกรณีเช่นนี้ เมื่อล่วงพ้น 15 วันนับแต่วันที่ปรากฏในใบตอบรับทางไปรษณีย์ลงทะเบียนว่าผู้ถูกลงโทษได้รับเอกสารดังกล่าวหรือมีผู้รับแทนแล้ว แม้ยังไม่ได้รับสำเนาคำสั่งลงโทษฉบับที่ให้ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบคำสั่งลงโทษกลับคืนมา ให้ถือว่าผู้ถูกลงโทษได้ทราบคำสั่งแล้ว

การนับระยะเวลาอุทธรณ์สำหรับเวลาเริ่มต้น ให้นับวันถัดจากวันแรกแห่งเวลานั้น เป็นวันเริ่มนับระยะเวลา ส่วนวันเวลาสุดสิ้น ถ้าวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาตรงกับวันหยุด ราชการให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลา เช่น การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ ซึ่งจะต้องอุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบคำสั่งลงโทษ ถ้าผู้ถูกลงโทษทราบคำสั่งลงโทษเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ ก็จะมีวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๙ เป็นวันเริ่มต้นและจะครบกำหนด ๓๐ วัน ในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ แต่วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ และวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๐ เป็นวันหยุดราชการ (วันสิ้นปีเก่าและวันขึ้นปีใหม่) ฉะนั้น ผู้อุทธรณ์ยื่นอุทธรณ์ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๐ ก็เป็นอุทธรณ์ที่ยื่นภายในกำหนดเวลา ก.ค.ศ. ต้องรับไว้พิจารณา นอกจากต้องพิจารณาวันรับทราบคำสั่ง อันเป็นวันแรกแห่งการนับระยะเวลาอุทธรณ์แล้วยังต้องพิจารณาวันยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ด้วย เพราะเป็นข้อเท็จจริงสำคัญที่ใช้ในการพิจารณาว่าเป็นอุทธรณ์ที่ยื่นภายในระยะเวลาอุทธรณ์หรือไม่ การยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์อาจยื่นหรือส่งผ่านผู้บังคับบัญชาก็ได้ ในกรณีที่มีผู้นำหนังสืออุทธรณ์มายื่นเอง ให้ผู้รับหนังสือออกใบรับหนังสือประทับตรารับหนังสือและลงทะเบียนรับหนังสือไว้เป็นหลักฐานในวันรับหนังสือตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณและให้ถือวันที่รับหนังสือตามหลักฐานดังกล่าวเป็นวันยื่นหนังสืออุทธรณ์

ในกรณีที่ส่งหนังสืออุทธรณ์ทางไปรษณีย์ ให้ถือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางออกใบรับฝากเป็นหลักฐานฝากส่ง หรือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตรารับที่ซองหนังสือเป็นวันส่งหนังสืออุทธรณ์ ดังนั้น หากวันที่รับหนังสืออุทธรณ์ตามที่ปรากฏในใบรับหนังสืออุทธรณ์ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์นำหนังสืออุทธรณ์มายื่นเอง หรือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางออกใบรับฝากเป็นหลักฐานฝากส่ง หรือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตรารับที่ซองหนังสือ ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ส่งหนังสืออุทธรณ์

ทางไปรษณีย์ ยังอยู่ภายในกำหนดระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันรับทราบคำสั่งลงโทษก็ถือได้ว่าเป็นการอุทธรณ์ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้

๓.๑.๒ ผู้ปฏิบัติงานต้องพิจารณาด้วยว่าเป็นการอุทธรณ์ต่อองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์หรือไม่

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ถูกสั่งลงโทษทางวินัยจะต้องใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อองค์กรใด แยกพิจารณาได้ ๒ กรณี คือ

(๑) กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดขั้นเงินเดือน ต้องใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง^๑

(๒) กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการต้องใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ.ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง^๒ ในกรณีที่ตรวจสอบหนังสืออุทธรณ์แล้วปรากฏว่าเป็นอุทธรณ์ที่ดำเนินการถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวข้างต้น ขั้นตอนที่ต้องดำเนินการต่อไป คือ การตรวจพิจารณาสำนวนการสอบสวน

๓.๑.๓ การตรวจสอบสำนวนการสอบสวนประกอบอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์

ผู้พิจารณาสำนวนการสอบสวนได้รับสำนวนการสอบสวนมาแล้วควรที่จะตรวจสอบประการแรกว่า สำนวนการสอบสวนมีเอกสารหลักฐานสำคัญที่จำเป็นต้องใช้เพื่อประกอบการพิจารณาอุทธรณ์ เช่น คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน สำเนาปริญญาทางกฎหมาย หลักฐานการผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย แบบแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามข้อ ๒๔ (สว.๓) หรือไม่ หากไม่มีก็ต้องทำหนังสือขอให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดส่งมาให้เพื่อประกอบการพิจารณาอุทธรณ์ต่อไป

(๑) การตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย

ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย

(๑.๑) การตั้งเรื่องกล่าวหา

การตั้งเรื่องกล่าวหาเป็นการตั้งเรื่องดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการ เมื่อปรากฏกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยมาตรา ๙๘ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้ง

¹ มาตรา 121 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดถูกสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดขั้นเงินเดือนให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

² มาตรา 122 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดถูกสั่งลงโทษปลดออก ไล่ออก หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ ให้มีสิทธิอุทธรณ์หรือร้องทุกข์แล้วแต่กรณี ต่อ ก.ค.ศ.ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง และให้ ก.ค.ศ.พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน

คณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนให้ได้ความจริงและความยุติธรรม โดยไม่ชักช้า ผู้ตั้งเรื่องกล่าวหา คือ ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา กรณีที่เป็นการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๕๓ เป็นผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน สำหรับกรณีที่เป็นการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนสามารถแต่งตั้งกรรมการสอบสวนข้าราชการในโรงเรียนได้ทุกคน แม้ว่าจะไม่มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งก็ตาม เว้นแต่กรณีที่เป็นการช่วยปฏิบัติราชการจะมีเพียงอำนาจการบังคับบัญชา แต่ไม่มีอำนาจดำเนินการทางวินัยหรือสั่งลงโทษ กรณีเช่นนี้จะต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดเป็นผู้ดำเนินการ คำสั่งให้ระบุชื่อ ผู้ถูกกล่าวหาเรื่องที่กล่าวหา และรายชื่อของคณะกรรมการสอบสวน โดยไม่ต้องระบุมาตราหรือกรณีความผิด

เรื่องที่กล่าวหา หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมแห่งการกระทำที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัย การตั้งเรื่องกล่าวหานี้เป็นขั้นตอนที่จำเป็นไม่ว่าจะเป็นกรณีความผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงก็ตาม จะต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าคุณกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยในเรื่องใด เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาปรับตัวและมีโอกาสชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาได้

“เรื่องที่กล่าวหา” ไม่ใช่กรณีกระทำผิด แต่เป็นเรื่องราวหรือการกระทำที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิด ดังนั้น ในการตั้งเรื่องกล่าวหาในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนจึงควรระบุแต่เพียงเรื่องราวหรือการกระทำที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดเท่านั้น ไม่ควรระบุมาตราว่าด้วยวินัยหรือกรณีความผิด การระบุมาตราว่าด้วยวินัยหรือกรณีความผิดนั้นควรปล่อยให้เป็นเรื่องของคณะกรรมการสอบสวนและผู้มีอำนาจพิจารณาโทษที่จะพิจารณาปรับบทความผิด หากหลังจากได้สอบสวนพิจารณาข้อเท็จจริง ถ้าผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไปกำหนดบทมาตราว่าด้วยวินัยหรือกรณีความผิดไว้ ในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเสียแต่แรกแล้ว อาจกลายเป็นการจำกัดขอบเขตของการสอบสวนให้อยู่เฉพาะในบทมาตราว่าด้วยวินัยหรือกรณีความผิดที่กำหนดไว้ ถ้าพบการกระทำผิดที่เกินกว่านั้น จะเกิดปัญหาว่าเป็นการสอบสวนเรื่องอื่น หรือพิจารณาลงโทษในเรื่องอื่น ฉะนั้นคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนจึงควรระบุแต่เพียงเรื่องราวหรือการกระทำที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิด โดยไม่ระบุบทมาตราว่าด้วยวินัยหรือกรณีความผิด เมื่อสอบสวนแล้วคณะกรรมการสอบสวนและผู้มีอำนาจพิจารณาโทษจึงจะพิจารณาจากพยานหลักฐานว่าเรื่องที่กล่าวหา นั้นฟังข้อเท็จจริงได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดในเรื่องนั้นๆอย่างไร แล้วปรับบทเป็นความผิดวินัยกรณีใดตามมาตราใด

(๑.๒) การแจ้งข้อกล่าวหา

การแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบเป็นสาระสำคัญที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องกระทำดังที่มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “...ในการสอบสวนจะต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหา

มีโอกาสชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา” การแจ้งข้อกล่าวหาเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวนที่จะต้องแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร รวมทั้งแจ้งให้ทราบด้วยว่าในการสอบสวนนี้ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะได้รับแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา และมีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตลอดจนอ้างพยานหลักฐาน หรือนำพยานหลักฐานมาสืบแก้ข้อกล่าวหา การแจ้งดังกล่าวคือการทำบันทึกตามแบบ สว.๓ โดยทำเป็น ๒ ฉบับ ให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบแล้วมอบให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับ อีกหนึ่งฉบับเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน

“ข้อกล่าวหา” ที่จะต้องแจ้งและอธิบายให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ คือ กรณีและพฤติการณ์แห่งการกระทำที่อ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดซึ่งจะต้องอยู่ในวงรอบขอบเขตของ “เรื่องที่ถูกกล่าวหา” โดยอธิบายเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ชัดเจนขึ้นพอให้ผู้ถูกกล่าวหาจะชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ เช่น อธิบายว่าผู้ถูกกล่าวหาทำอะไร และทำอย่างไรในเรื่องที่ถูกกล่าวหา ทั้งนี้ เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาที่จะชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ถูกเรื่องตรงประเด็น

(๑.๓) การสอบสวน

การสอบสวน คือ การรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้ได้ความจริงและความยุติธรรม การสอบสวนความผิดวินัยไม่ร้ายแรง และการสอบสวนความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กระบวนการและขั้นตอนให้นำกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้บังคับ

ข้อยกเว้น

มาตรา ๔๘ วรรคท้าย บัญญัติว่า “ในกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. จะดำเนินการทางวินัยโดยไม่สอบสวนก็ได้” กรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามกฎ ก.ค.ศ.กำหนดไว้ ดังนี้

กรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามกฎ ก.ค.ศ.กำหนดไว้ ดังนี้

(๑) การกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงที่เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ได้แก่

(๑.๑) กระทำความผิดอาญาจนต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้นั้นกระทำความผิดและผู้บังคับบัญชาเห็นว่า ข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษานั้นได้ความประจักษ์ชัดอยู่แล้ว

(๑.๒) กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงและได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาหรือให้ถ้อยคำรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือคณะกรรมการสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และได้มีการบันทึกถ้อยคำรับสารภาพเป็นหนังสือ

(๒) การกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงที่เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง
ได้แก่

(๒.๑) กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือลงโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำ โดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๒.๒) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลานานเกินกว่า ๑๕ วัน และผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือมีพฤติการณ์ อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

(๒.๓) กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อ ผู้บังคับบัญชาหรือให้ถ้อยคำรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือคณะกรรมการสอบสวนตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และได้มีการบันทึกถ้อยคำรับสารภาพเป็น หนังสือ

(๑.๔) ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

(๑.๔.๑) กรณีวินัยไม่ร้ายแรง เป็นอำนาจของผู้บังคับบัญชาตามที่กฎหมาย
กำหนด

(๑.๔.๒) กรณีวินัยอย่างร้ายแรง

(๑) ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๕๓

(๒) ผู้บังคับบัญชาเหนือผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ

(๓) รัฐมนตรีเจ้าสังกัด นายกรัฐมนตรี

(๑.๕) องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบสวน

ตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๓ กำหนดให้ คณะกรรมการสอบสวนประกอบด้วย ประธานกรรมการซึ่งดำรงตำแหน่งวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าหรือ เทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา และกรรมการอย่างน้อยอีก ๒ คน โดยให้กรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ ในกรณีจำเป็นจะให้มีผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้ และต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญา ทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย หรือผู้มีประสบการณ์ ด้านการดำเนินการทางวินัยอย่างน้อยหนึ่งคนเป็นกรรมการสอบสวน สรุปคือ คณะกรรมการสอบสวน ต้องมี

(๑.๕.๑) ประธานต้องดำรงตำแหน่ง/วิทยฐานะไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา

(๑.๕.๒) เป็นข้าราชการอย่างน้อย ๓ คน

(๑.๕.๓) ในคณะกรรมการสอบสวนต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือ ผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมายหรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย หรือ ผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัยเป็นกรรมการสอบสวนอย่างน้อย ๑ คน

คำว่า “ผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย” หมายถึง ผู้ที่เคยเป็นกรรมการสอบสวนหรือเป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย

(๑.๖) คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ต้องระบุ

(๑.๖.๑) เป็นคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง/ ไม่ร้ายแรง

(๑.๖.๒) ชื่อและตำแหน่ง/วิทยฐานะของผู้ถูกกล่าวหา

(๑.๖.๓) เรื่องที่กล่าวหา

(๑.๖.๔) ชื่อและตำแหน่ง/วิทยฐานะของคณะกรรมการสอบสวน

เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ต้องตั้งกรรมการสอบสวนทั้งวินัย

อย่างร้ายแรงและไม่ร้ายแรง จึงควรระบุให้ชัดเจนว่าเป็นเรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัย อย่างร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง เนื่องจากจะต้องใช้กฎสอบสวนฉบับเดียวกัน และต้องมีการแจ้งข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อ พยานก็ได้เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา

๓.๑.๔ หลักเกณฑ์การพิจารณาวินิจัยอุทธรณ์

ในการพิจารณาวินิจัยอุทธรณ์ของนิติกรผู้พิจารณาสำนวนการอุทธรณ์ควรพิจารณา โดยเริ่มต้นจากการกำหนดประเด็นข้อต่อสู้ตามที่ปรากฏในหนังสืออุทธรณ์ว่า ผู้อุทธรณ์มีข้อโต้แย้ง ในประเด็นใดบ้าง โดยแยกพิจารณาในปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริง การพิจารณาอุทธรณ์ มาตรา ๑๒๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ กำหนด ว่าหลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. และขณะนี้ ก.ค.ศ. ได้ออกกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๐ เพื่อใช้บังคับแล้ว

การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยให้พิจารณาจากสำนวนการสืบสวน หรือ การพิจารณาในเบื้องต้นตามมาตรา ๙๕ และสำนวนการดำเนินการสอบสวนทางวินัยตามมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือสำนวน การไต่สวนของ ป.ป.ช. หรือตามกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้ฟังข้อเท็จจริงตามนั้น และในกรณีจำเป็นและ สมควร อาจขอเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งคำชี้แจงจากหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือบุคคลใด ๆ หรือขอให้ผู้แทนหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ หรือชี้แจงข้อเท็จจริง เพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้

ในการพิจารณาวินิจฉัยว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำความผิดวินัยหรือไม่ หากกระทำความผิดเป็นความผิดกรณีใด ตามมาตราใด และควรลงโทษในสถานใดหรือไม่ เพื่อนำไปสู่การวินิจฉัยว่าอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ ฟังขึ้นหรือไม่ เพียงใด จะกระทำได้อีกเมื่อได้ทราบข้อเท็จจริงของเรื่องที่กล่าวหา โดยกระจ่างชัดเจน เพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยความผิดและกำหนดโทษได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการสอบสวน เว้นแต่กรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กฎ ก.ค.ศ.กำหนด ข้อเท็จจริงอาจได้จากการสืบสวน หรือจากการรวบรวมข้อมูลแล้วแต่กรณี

(๑) หลักการพิจารณาความผิด

(๑.๑) **หลักนิติธรรม** ได้แก่ การพิจารณาโดยมีกฎหมายเป็นหลัก การกระทำใดจะเป็นความผิดทางวินัยต้องมีกฎหมายบัญญัติว่า การกระทำนั้นเป็นความผิด ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติว่า การกระทำนั้นเป็นความผิดทางวินัยก็ไม่สามารถลงโทษ เพราะเหตุอันเนื่องมาจากการกระทำนั้นได้ ในการพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นความผิดวินัยกรณีใดจะต้องเข้าองค์ประกอบของการกระทำความผิดกรณีนั้นด้วย เช่น กรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ มีองค์ประกอบคือ

(๑.๑.๑) มีหน้าที่ราชการต้องปฏิบัติ

หมายถึง มีหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดหรือหน้าที่ตามมาตรฐานตำแหน่ง หน้าที่จากผู้บังคับบัญชามอบหมาย หรือหน้าที่จากการสมัครใจเข้าผูกพันตนเองยอมรับ เป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ

(๑.๑.๒) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ

การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ หมายถึง การจงใจกระทำหรือการจงใจละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่กฎหมายกำหนดให้ต้องกระทำ

“โดยมิชอบ” หมายถึง มิชอบด้วยกฎหมายระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือมติคณะรัฐมนตรี

(๑.๑.๓) เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้

“ประโยชน์” หมายถึง สิ่งที่เป็นคุณแก่ผู้รับ อาจหมายถึงทรัพย์สินและมิใช่ทรัพย์สิน เช่น อาจเป็นการบริการ การได้รับความสะดวก รวดเร็ว การอนุญาต การอนุมัติ

“มิควรได้” หมายถึง มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

(๑.๑.๔) มีเจตนาทุจริต

“เจตนาทุจริต” หมายถึง การแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งกรณีหมายถึงเจตนาประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลด้วย

หากเป็นประโยชน์ที่ควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ย่อมไม่เข้าองค์ประกอบกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ถ้าไม่ครบองค์ประกอบความผิดของกรณีใด ก็ไม่เป็นความผิดตามกรณีนั้น หากข้อเท็จจริง

เข้าองค์ประกอบกรณีใด ตามมาตราใด ก็ปรับบทความผิดไปตามกรณีนั้น มาตรา นั้น และลงโทษไปตามความผิดนั้น

การพิจารณาความผิดในกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการนั้น มีมติคณะรัฐมนตรีตามนัยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ กำหนดว่า ควรลงโทษไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนหรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใดไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ แต่อย่างไรก็จะต้องนำหลักมโนธรรมมาประกอบการพิจารณาด้วย

(๑.๒) หลักมโนธรรม

เป็นการพิจารณาให้เป็นไปโดยถูกต้องเที่ยงธรรมตามความเป็นจริงและตามเหตุและผลที่ควรจะเป็น หมายถึง การพิจารณาความผิดไม่ควรคำนึงถึงแต่ความถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงความยุติธรรมด้วย

“ความยุติธรรม” ได้แก่ เรื่องที่บุคคลในสังคมซึ่งเป็นบุคคลที่มีเหตุผลมีความรู้สึกผิดชอบเชื่อมั่นว่าเป็นเรื่องที่ชอบธรรม เช่น ตามตัวอย่างดังกล่าวในข้อ ๑ การพิจารณาวินิจฉัยจะต้องคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของเรื่องนั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไร กล่าวคือ แม้จะไม่มีหลักฐานการใช้จ่ายเงินมาแสดงเพื่อหักล้างยอดเงินทางบัญชีของโรงเรียนให้ตรงกับยอดเงินทางบัญชีของธนาคารซึ่งอาจเป็นเพราะความบกพร่องในการควบคุมระบบการเงิน หากฟังได้ว่าผู้นั้นไม่มีประวัติเสื่อมเสียทางการเงิน และปรากฏว่าโรงเรียนได้มีการสร้างรั้วคอนกรีต ศาลาอเนกประสงค์ สวนหย่อม และโครงการกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ตามที่กล่าวอ้างจริง โดยไม่มีเงินงบประมาณจากทางราชการอุดหนุน ลำพังเงินบริจาคอย่างเดียวไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาโรงเรียน การกระทำแม้จะขัดต่อระเบียบของทางราชการ แต่หากมิได้ทำให้เกิดความเสียหายต่อโรงเรียน หรือมิได้ทำให้เด็กนักเรียนไม่ได้รับประทานอาหารกลางวันหรืออาหารเสริม (นม) แต่อย่างใด กรณีเช่นนี้ยังไม่อาจฟังเป็นเรื่องทุจริต จะเป็นเพียงการไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ดังนั้น การพิจารณาความผิดจึงต้องอาศัยหลักนิติธรรมและหลักมโนธรรมประกอบกันจึงจะเกิดความถูกต้องและเป็นธรรม เป็นการใช้กฎหมายให้เกิดความยุติธรรม

(๒) หลักการพิจารณากำหนดโทษ

(๒.๑) หลักนิติธรรม คือ การคำนึงถึงระดับโทษตามที่กฎหมายกำหนด

ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง สถานโทษปลดออกหรือไล่ออกตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อน อาจลดหย่อนโทษได้แต่ต้องไม่ต่ำกว่าปลดออก

ความผิดไม่ร้ายแรง สถานโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อน จะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้

ความผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรงดโทษ จะงดโทษโดยให้ทำทัณฑ์บน เป็นหนังสือ หรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

ในการลดหย่อนโทษ ต้องวางระดับโทษก่อนว่าควรลงโทษสถานใด แต่มีเหตุอันควรลดหย่อนโทษอย่างไร จึงให้ลงโทษสถานใด หรือให้ลดหย่อนเป็นสถานใด

เหตุลดหย่อนโทษ ได้แก่ เป็นความผิดครั้งแรก ไม่เกิดความเสียหาย บรรเทาความเสียหาย รู้เท่าไม่ถึงการณ์ คุณความดี เป็นต้น ทั้งนี้ กรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ซึ่งมติคณะรัฐมนตรีเห็นว่า ควรไล่ออกจากราชการเท่านั้น โดยเห็นว่า การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษ

(๒.๒) หลักมโนธรรม คือ การพิจารณากำหนดโทษให้เหมาะสมตามควรแก่กรณี เช่น ความผิดร้ายแรงก็ต้องกำหนดโทษร้ายแรง ความผิดไม่ร้ายแรงก็ต้องกำหนดโทษไม่ร้ายแรงให้เหมาะสมกับกรณีความผิด

(๒.๓) หลักความเป็นธรรม คือ ต้องพิจารณากำหนดโทษโดยเสมอหน้ากัน ใครทำผิดก็ต้องถูกลงโทษ ไม่มีการยกเว้น ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง กระทำผิดอย่างเดียวกันควรต้องลงโทษเท่ากัน อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นความผิดอย่างเดียวกันแต่พฤติการณ์แห่งการกระทำอาจไม่เหมือนกัน โทษจึงอาจแตกต่างกันได้ เช่น ลักษณะของการกระทำผิด ผลแห่งการกระทำผิด คุณความดี การรู้หรือไม่รู้ว่า การกระทำนั้นเป็นความผิด การให้โอกาสแก้ไขปรับปรุงตนเอง เหตุเบี่ยงหลังการกระทำผิด สภาพของผู้กระทำผิด

(๒.๔) นโยบายของทางราชการ ผู้ปฏิบัติงานควรจะได้รับทราบนโยบายของทางราชการในการปราบปรามกวดขันการกระทำผิดต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นหลักในการใช้ดุลพินิจกำหนดระดับโทษ ให้ได้มาตรฐานตามนโยบายของทางราชการ เช่น ยาเสพติด การทุจริตคอร์รัปชัน ละเมิดสิทธิเด็ก ทุจริตการสอบคัดเลือก

เมื่อพิจารณาวินิจฉัยในปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวนประกอบอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์แล้ว ผู้ปฏิบัติงานอาจเสนอความเห็นเพื่อให้ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ หรือ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือองค์คณะที่มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณาได้ ดังนี้

๑) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษถูกต้องและเหมาะสมกับความผิดแล้ว ให้เสนอความเห็นให้มีมติยกอุทธรณ์

๒) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่า ผู้อุทธรณ์ได้กระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง แต่ควรได้รับโทษหนักขึ้นให้เสนอความเห็น ให้มีมติเพิ่มโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่หนักขึ้น

๓) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์

ได้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ควรได้รับโทษเบาลง ให้เสนอความเห็นให้มิมติ ลดโทษเป็นสถานโทษ หรืออัตราโทษที่เบาลง

๔) ถ้าเห็นว่าการส่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ ได้กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ซึ่งเป็นการกระทำผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรลดโทษ ให้เสนอความเห็นให้มิมติสั่งให้งดโทษ โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

๕) ถ้าเห็นว่าการส่งลงโทษไม่ถูกต้อง และเห็นว่าการกระทำของผู้อุทธรณ์ไม่เป็นความผิดวินัย หรือพยานหลักฐานยังฟังไม่ได้ว่าผู้อุทธรณ์กระทำผิดวินัย ให้เสนอความเห็นให้มิมติให้ยกโทษ

๖) ถ้าเห็นว่าข้อความในคำสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้เสนอความเห็นให้มิมติ ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความให้เป็นการถูกต้องเหมาะสม

๗) ถ้าเห็นว่าการส่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้อุทธรณ์กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้เสนอความเห็นให้มิมติแต่งตั้งกรรมการสอบสวน ตามมาตรา ๑๐๕

๓.๒ การตรวจพิจารณาและวินิจฉัยร้องทุกข์

๓.๒.๑ การตรวจพิจารณาหนังสือร้องทุกข์

วิธีดำเนินการในการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ก็จะเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับการพิจารณาเรื่องอุทธรณ์ กล่าวคือ ประการแรก ผู้ปฏิบัติงานควรเริ่มจากการตรวจสอบความถูกต้องของหนังสือร้องทุกข์ เพราะหากมิได้เป็นการร้องทุกข์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ ย่อมเป็นการร้องทุกข์ ที่ไม่อาจรับไว้พิจารณาได้ โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

(๑) กรณีที่จะร้องทุกข์ได้หรือไม่ได้

(๑.๑) กรณีที่ร้องทุกข์ได้ ต้องเป็นกรณีที่มีเหตุอันอาจร้องทุกข์ได้ เมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติ ได้แก่ เหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑.๑.๑) ไม่ได้รับความเป็นธรรมเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา

(๑.๑.๒) มีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา

(๑.๑.๓) การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย

(๑.๑.๔) สั่งให้ออกจากราชการเพราะเหตุอย่างใดตามกฎหมาย

กรณีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา เป็นเหตุที่กำหนดไว้โดยให้ความหมายอย่างกว้าง เพราะคำว่า การกระทำของผู้บังคับบัญชา นอกจากการกระทำอันเกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่ตามที่ระบุในกฎหมาย เช่น การใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้ถูกต้องตามกฎหมาย อาทิ เกี่ยวกับเรื่อง การกำหนดตำแหน่ง การให้ได้รับเงินเดือนหรือเงินประจำตำแหน่ง การบรรจุและ

แต่งตั้ง การย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนชั้นเงินเดือน การสอบสวน ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพ การสั่งให้พักราชการ ฯลฯ และหมายความรวมถึงการกระทำในการควบคุม กำกับ ดูแล ตามสายการบังคับบัญชา เช่น ผู้บังคับบัญชาเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่าง ในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทาง เศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อ กฎหมาย การประวิงเวลาหรือหน่วงเหนี่ยวการดำเนินการบางเรื่องเป็นเหตุให้เสียสิทธิหรือไม่ได้รับสิทธิ ประโยชน์อันพึงมีพึงได้ในเวลาอันสมควร ซึ่งกรณีเหล่านั้นเป็นกรณีที่ไม่อาจใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ตาม กฎหมาย หรือกรณีอื่นที่ไม่อาจใช้สิทธิอุทธรณ์ตามกฎหมายได้ด้วย

พึงเข้าใจว่าการกระทำอันเกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่ “ตามกฎหมาย” มิได้มีความหมาย เฉพาะตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเท่านั้น ยังหมายความรวมถึง ตามกฎหมายอื่น ๆ อีกด้วย เช่น การจ่ายเงินเดือนไม่ถูกต้องตามพระราชกฤษฎีกาการจ่ายเงินปี บำเหน็จบำนาญและเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. ๒๕๓๕ การไม่จ่ายเบี้ยประชุมกรรมการ ตามพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๒๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓ การไม่อนุมัติเบิกจ่ายค่าเช่าบ้านแก่ผู้มีสิทธิโดยมิชอบตามพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๒๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๓ การไม่อนุมัติเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการแก่ผู้มีสิทธิโดยมิชอบตามพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ. ๒๕๒๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๔ ฯลฯ

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า สำหรับเหตุที่อาจใช้สิทธิร้องทุกข์ได้นี้ เฟ่งเล็งไปที่การกระทำของ ผู้บังคับบัญชาเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะกรณีการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติของผู้บังคับบัญชานั้นจะเกิดจากข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือการใช้ดุลพินิจก็ตาม ก็ให้ใช้สิทธิร้องทุกข์ได้³ เว้นแต่เรื่องที่กฎหมายให้ใช้สิทธิอุทธรณ์ ซึ่งจะได้กล่าวในข้อต่อไป

(๑.๒) กรณีที่ไม่อาจใช้สิทธิร้องทุกข์

กรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่อาจใช้สิทธิในช่องทางร้องทุกข์ได้ ได้แก่ กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอาจใช้สิทธิ หรือมีสิทธิ ตามช่องทางการอุทธรณ์ตามกฎหมายอยู่แล้ว คือ กรณีถูกสั่งลงโทษทางวินัยตามกฎหมาย ซึ่งได้แก่ การถูกลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดชั้นเงินเดือน ปลดออก หรือไล่ออก

(๒) ผู้ใช้สิทธิร้องทุกข์ การร้องทุกข์ ผู้ร้องทุกข์ ร้องทุกข์ได้สำหรับตนเองเท่านั้น จะร้องทุกข์ แทนผู้อื่นหรือมอบหมายให้ผู้อื่นร้องทุกข์แทนไม่ได้

³ มติ ก.พ.ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร 0709/17.33 ลงวันที่ 26 ตุลาคม 2521

(๓) การร้องทุกข์ต้องทำเป็นหนังสือ โดยองค์ประกอบอันเป็นสาระสำคัญในหนังสือ ร้องทุกข์ต้องประกอบด้วย

(๓.๑) ข้อเท็จจริงและปัญหาของเรื่องให้เห็นว่าผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติ ต่อตนไม่ถูกต้องหรือไม่ปฏิบัติต่อตนให้ถูกต้องตามกฎหมายใด

(๓.๒) ความประสงค์ของการร้องทุกข์

(๓.๓) ลงลายมือชื่อและตำแหน่งของผู้ร้องทุกข์

(๔) การร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง ให้ทำเป็นหนังสือ ร้องทุกข์ถึงประธาน อ.ก.ค.ศ. พร้อมกับสำเนารับรองถูกต้องหนึ่งฉบับ โดยออกในนามเขตพื้นที่การศึกษา หรือส่วนราชการนั้นแล้วแต่กรณี และยื่นที่ส่วนราชการนั้น

การร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. ให้ทำหนังสือร้องทุกข์ถึงประธาน ก.ค.ศ. หรือเลขาธิการ ก.ค.ศ. พร้อมกับสำเนารับรองถูกต้องหนึ่งฉบับและยื่นที่สำนักงาน ก.ค.ศ.

(๕) ระยะเวลาในการใช้สิทธิร้องทุกข์

การใช้สิทธิร้องทุกข์ต้องกระทำภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบเรื่องอันเป็นเหตุแห่ง การร้องทุกข์ ในประเด็นนี้มี ๓ กรณีด้วยกัน กล่าวคือ

(๕.๑) กรณีผู้บังคับบัญชามีคำสั่งเป็นหนังสือต่อผู้ร้องทุกข์โดยตรง

(๕.๑.๑) ให้ถือวันที่ผู้ถูกสั่งลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่ง

กรณีเหตุแห่งการร้องทุกข์ที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งเป็นหนังสือ ให้ถือวันที่ ผู้ถูกสั่งลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งเป็นวันทราบเรื่องอันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

(๕.๑.๒) ให้ถือวันที่แจ้งเป็นวันทราบคำสั่ง

กรณีนี้เป็นกรณีผู้ถูกสั่งไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่ง วิธีการแก้ไข ก็คือให้มีการแจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกสั่งทราบ พร้อมกับมอบสำเนาคำสั่งให้ผู้ถูกสั่ง แล้วทำบันทึกลงวันเดือนปี เวลา และสถานที่ที่แจ้ง และลงลายมือชื่อผู้แจ้งพร้อมทั้งพยานรู้เห็นไว้เป็นหลักฐานแล้วให้ถือวันที่ แจ้งนั้นเป็นวันทราบเรื่องอันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

(๕.๑.๓) ให้ถือวันเมื่อล่วงพ้นเวลาและได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่กำหนด

กรณีนี้เป็นกรณีที่เมื่อแจ้งให้ผู้ถูกสั่งลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งได้ โดยตรง ก็ให้แจ้งเป็นหนังสือส่งสำเนาคำสั่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้ผู้ถูกสั่ง ณ ที่อยู่ของ ผู้ถูกสั่ง ซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ โดยส่งสำเนาคำสั่งไปให้สองฉบับเพื่อให้ผู้ถูกสั่งเก็บไว้ หนึ่งฉบับ และให้ผู้ถูกสั่งลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบคำสั่งลงโทษส่งกลับคืนมาเพื่อเก็บไว้

เป็นหลักฐานหนึ่งฉบับ ในกรณีเช่นนี้ เมื่อล่วงพ้น ๓๐ วันนับแต่วันที่ปรากฏในใบตอบรับทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนว่า ผู้ถูกสั่งได้รับเอกสารดังกล่าวหรือมีผู้รับแทนแล้ว แม้ยังมิได้รับสำเนาคำสั่งฉบับที่ให้ผู้ถูกสั่งลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบคำสั่งกลับคืนมา ให้ถือว่าผู้ถูกสั่งได้ทราบคำสั่งแล้ว

(๕.๒) กรณีผู้บังคับบัญชาไม่มีคำสั่งเป็นหนังสือต่อผู้ร้องทุกข์โดยตรง

วันที่ทราบเรื่องอันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ในกรณีนี้ ให้ถือวันที่มีหลักฐานยืนยันว่าผู้ร้องทุกข์รับทราบหรือควรได้รับทราบคำสั่งนั้นเป็นวันทราบเรื่อง เช่น หนังสือเวียน

(๕.๓) กรณีผู้บังคับบัญชาไม่มีคำสั่งอย่างใด ๆ

เป็นกรณีที่ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายต่อผู้ร้องทุกข์โดยไม่มีคำสั่งอย่างใด ให้ถือวันที่ผู้ร้องทุกข์ควรได้ทราบถึงการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาดังกล่าว เป็นวันที่ทราบเรื่อง อันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

(๖) การนับเวลาในการร้องทุกข์

เนื่องจากหลักเกณฑ์และวิธีการในการร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ได้กำหนดระยะเวลาให้ปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนไว้ต่าง ๆ กัน เช่น ๓ วันบ้าง ๗ วันบ้าง หรือ ๓๐ วันบ้าง เป็นต้น เพื่อมิให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการนับระยะเวลา ซึ่งอาจจะกลายเป็นข้อโต้แย้งกันได้ กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้วางหลักเกณฑ์การนับระยะเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดไว้ ดังนี้

(๖.๑) การนับเวลาเริ่มต้น ให้นับวันถัดจากวันแรกแห่งเวลานั้นเป็นวันเริ่มนับระยะเวลา

(๖.๒) การนับเวลาสิ้นสุด ถ้าวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาตรงกับวันหยุดราชการ ให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลา

ตัวอย่าง เช่น ผู้ร้องทุกข์ได้ทราบเรื่องอันเป็นเหตุให้ร้องทุกข์เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๐ ก็ให้นับวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๐ เป็นเวลาเริ่มต้นวันแรก และจะครบกำหนด ๓๐ วันในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ หรือผู้ร้องทุกข์ได้ทราบเรื่องอันเป็นเหตุให้ร้องทุกข์เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๐ ก็ให้นับวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๐ เป็นเวลาเริ่มต้นและจะครบกำหนด ๓๐ วันในวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๐ แต่วันที่ ๑๒-๑๖ เมษายน ๒๕๔๐ เป็นวันหยุดสงกรานต์และวันหยุดชดเชย ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ ดังนั้น ในกรณีเช่นนี้วันสุดท้ายแห่งการกำหนดเวลา ๓๐ วัน จึงเป็นวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๐ อันเป็นวันเริ่มเปิดทำการใหม่ เป็นต้น

นอกจากต้องพิจารณาวันทราบคำสั่งอันเป็นวันแรกแห่งการนับระยะเวลาร้องทุกข์แล้วยังต้องพิจารณาวันยื่นหรือส่งหนังสือร้องทุกข์ด้วย เพราะเป็นข้อเท็จจริงสำคัญที่ใช้ในการพิจารณาว่าเป็นการร้องทุกข์ที่ยื่นภายในระยะเวลาร้องทุกข์หรือไม่

(๗) การยื่นหนังสือร้องทุกข์

การยื่นหนังสือร้องทุกข์ หมายถึง การนำหนังสือร้องทุกข์ที่ผู้ร้องทุกข์ได้ทำไว้แล้วไปยื่นหรือส่งเพื่อให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี พิจารณาซึ่งสามารถทำได้ ๒ วิธี คือ

(๗.๑) นำหนังสือร้องทุกข์ไปยื่นหรือส่งด้วยตัวเองหรือจะส่งทางไปรษณีย์ก็ได้

ในกรณีที่มีผู้นำหนังสือร้องทุกข์ยื่นด้วยตนเอง กฎหมายกำหนดให้ผู้รับหนังสือร้องทุกข์ออกใบรับประทับตรารับหนังสือ และลงทะเบียนรับหนังสือไว้เป็นหลักฐานในวันที่รับหนังสือตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณและให้ถือวันที่รับหนังสือตามหลักฐานดังกล่าวเป็นวันยื่นหนังสือร้องทุกข์

ในกรณีที่ส่งหนังสือร้องทุกข์ทางไปรษณีย์ ให้ถือเอาวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางออกใบรับฝากเป็นหลักฐานฝากส่งหนังสือหรือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตรารับที่ของหนังสือเป็นวันส่งหนังสือร้องทุกข์

(๗.๒) นำหนังสือร้องทุกข์ (พร้อมกับสำเนารับรองถูกต้องหนึ่งฉบับ) ไปยื่นหรือส่งผ่านผู้บังคับบัญชาหรือผ่านผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ก็ได้ และให้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวดำเนินการ ดังนี้

(๗.๒.๑) กรณีส่งผ่านผู้บังคับบัญชา ให้ผู้บังคับบัญชานั้นส่งหนังสือ ร้องทุกข์พร้อมกับสำเนาต่อไปยังผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องทุกข์ เช่น นาย ก.ข้าราชการครูโรงเรียนแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด ข. ถูกผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด ข. สั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ กรณีเป็นผู้ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ นาย ก. เห็นว่าคำสั่งดังกล่าวไม่เป็นธรรมประสงค์จะร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. นาย ก. อาจยื่นหนังสือร้องทุกข์ผ่านผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาที่ตนสังกัดอยู่ก็ได้ แต่ผู้อำนวยการโรงเรียนดังกล่าวจะต้องส่งหนังสือร้องทุกข์ของนาย ก. (พร้อมสำเนา) ต่อไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด ข. ผู้สั่งให้นาย ก. ออกจากราชการภายใน ๓ วันทำการนับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องทุกข์ของนาย ก. เป็นต้น

(๗.๒.๒) กรณีส่งผ่านผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ ไม่ว่าจะผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์จะรับหนังสือร้องทุกข์ของผู้ร้องทุกข์ที่ยื่นผ่านตนเอง หรือได้รับหนังสือร้องทุกข์ไว้ตาม (๗.๒.๑) ให้ผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ (ผู้สั่งให้ออกจากราชการ) จัดส่งหนังสือร้องทุกข์พร้อมกับสำเนาและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องและคำชี้แจงของตน (ถ้ามี) ไปยังสำนักงาน ก.ค.ศ. ภายใน ๗ วันทำการนับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องทุกข์

๓.๒.๒ หลักเกณฑ์การพิจารณาวินิจฉัยคำร้องทุกข์

ในการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ของนิติกรผู้พิจารณาสำนวนการร้องทุกข์ ควรพิจารณาโดยเริ่มจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามเอกสารหลักฐานว่าความเป็นมาของเรื่องเป็นอย่างไร เหตุแห่งการร้องทุกข์คืออะไร และการกระทำของผู้บังคับบัญชาหรือคำสั่งให้ผู้ร้องทุกข์ออกจากราชการ มีเหตุอันสมควรและชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ อาจแยกพิจารณาเหตุแห่งการร้องทุกข์ได้ ๒ กรณี คือ

(๑) การร้องทุกข์กรณีถูกสั่งให้ออกจากราชการ ตามมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ เหตุที่จะร้องทุกข์ได้ในกรณีนี้ ก็คือการถูกสั่งให้ออกจากราชการ ได้แก่

(๑.๑) การสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๔๙ กรณีได้รับการบรรจุโดยขาดคุณสมบัติ

(๑.๒) การสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง กรณีทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการแล้วปรากฏว่ามีความประพฤติไม่ดี หรือไม่มีความรู้ หรือไม่มีความเหมาะสม หรือมีผลการประเมินทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มอยู่ต่ำกว่าเกณฑ์ ก.ค.ศ.กำหนด

(๑.๓) การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณาตามมาตรา ๑๐๓

(๑.๔) การสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญตามมาตรา ๑๑๐

(๑.๕) การสั่งให้ออกจากราชการกรณีหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามมาตรา ๑๑๑

(๑.๖) การสั่งให้ออกจากราชการเพราะมีมลทินหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวนตามมาตรา ๑๑๒

(๑.๗) การสั่งให้ออกจากราชการกรณีต้องรับโทษจำคุกโดยคำสั่งของ ศาล หรือรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออกตามมาตรา ๑๑๓

(๑.๘) การสั่งให้ออกจากราชการเพราะเหตุไปรับราชการทหารตามมาตรา ๑๑๔

๓.๓ การร้องทุกข์กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจ เนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชาหรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยตาม มาตรา ๑๒๓

เมื่อพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์แล้ว ผู้ปฏิบัติงานอาจเสนอความเห็นได้ ดังต่อไปนี้

๓.๓.๑) ถ้าเห็นว่ากรณีที่ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์นั้น ถูกต้องตามกฎหมาย ให้เสนอความเห็นให้มีมติยกคำร้องทุกข์

๓.๓.๒) ถ้าเห็นว่ากรณีที่ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์นั้น ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ให้เสนอความเห็น ให้มีมติให้แก้ไขโดยเพิกถอน หรือยกเลิกการปฏิบัติ ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายนั้น หรือให้ปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์ให้ถูกต้องตามกฎหมาย

๓.๓.๓) ถ้าเห็นว่ากรณีที่ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์นั้น ถูกต้องตามกฎหมายแต่บางส่วน และไม่ถูกต้องตามกฎหมายบางส่วน ให้เสนอความเห็น ให้มีมติให้แก้ไข หรือให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย

๓.๓.๔) ถ้าเห็นว่าสมควรดำเนินการโดยประการอื่นเพื่อให้ความถูกต้องตามกฎหมายและ มีความเป็นธรรมให้เสนอความเห็น ให้มีมติให้ดำเนินการได้ตามควรแก่กรณี

๓.๔ การฟ้องคดีปกครองของผู้อุทธรณ์/ผู้ร้องทุกข์

๓.๔.๑) เมื่อได้รับคำสั่งเรียกให้ทำคำให้การแล้ว จะต้องตรวจสอบระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ในคำสั่ง โดยต้องระมัดระวังมิให้เกินกำหนดเวลา

๓.๔.๒) ตรวจสอบคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีประกอบข้อกำหนดและข้อเท็จจริงในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษหรือคำร้องทุกข์ของผู้ฟ้องคดีในสำนวนการสอบสวนที่ใช้ในการพิจารณาอุทธรณ์หรือร้องทุกข์อันเป็นเหตุที่ทำให้เกิดอำนาจฟ้องตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒ เพื่อจัดทำคำให้การพร้อมทั้งพยานหลักฐานยื่นต่อศาลภายในระยะเวลาที่กำหนดตามนัยข้อ ๔๓, ๔๖ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๓ (และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ)

๓.๔.๓) จัดทำวาระเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นก่อนนำเสนอที่ประชุม อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) หรือ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาแล้วแต่กรณี พิจารณาให้ความเห็นชอบให้จัดทำคำให้การแก้คำฟ้องของผู้ฟ้องคดีเพื่อจัดส่งไปศาลปกครองต่อไป

๓.๔.๔) จัดทำคำให้การเพิ่มเติม (ถ้ามี) ตามคำสั่งศาลโดยดำเนินการตรวจสอบพิจารณาตามข้อ (๑), (๒) และ (๓) แล้วจัดส่งไปศาลภายในกำหนดเวลา

๓.๔.๕ ไปศาลเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งเรียกให้ดำเนินการ เช่น ศาลเรียกไปไต่สวน, การพิจารณาคดีครั้งแรก, การนัดฟังคำพิพากษา

๓.๔.๖ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่ง ต้องยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลตามมาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับข้อ ๑๐๑ ข้อ ๑๐๒ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) โดยยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง

๓.๔.๗ ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ยกฟ้อง และผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลก็ต้องดำเนินการยื่นคำแก้อุทธรณ์ตามข้อ ๑๐๙ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๓ (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) โดยยื่นต่อศาลปกครองสูงสุด

๓.๔.๘ ดำเนินการอื่น ๆ ตามคำสั่งศาลจนคดีถึงที่สุด

สรุปขั้นตอนการปฏิบัติ

สำนักงาน ก.ค.ศ. ได้กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์และร้องทุกข์ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วันทำการ และร้องทุกข์ภายใน ๓๐ วันทำการ หากพิจารณาไม่แล้วเสร็จ ขยายเวลาได้ไม่เกิน ๒ ครั้ง ครั้งละ ๓๐ วัน รวม ๖๐ วันทำการ

ผู้อุทธรณ์หรือผู้ร้องทุกข์ ยื่นอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ต่อประธาน ก.ค.ศ. ผ่าน

๑) สำนักงาน ก.ค.ศ.

๒) ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานที่สังกัด

(อุทธรณ์หรือร้องทุกข์ต้องยื่นภายใน ๓๐ วันนับแต่วันได้รับแจ้งคำสั่ง)

กรณีอุทธรณ์

ขั้นตอนที่ ๑ ระบบสารบรรณ (ระยะเวลา ๒ วันทำการ)

- เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ ก.ค.ศ. รับหนังสืออุทธรณ์
- เจ้าหน้าที่ภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์รับหนังสืออุทธรณ์
- ผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ สั่งการมอบหมายสำนวน
- หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบเบื้องต้นส่งมอบนิติกรเจ้าของสำนวน
- นิติกรเจ้าของสำนวนรับสำนวน

ขั้นตอนที่ ๒ การพิจารณาของนิติกรเจ้าของสำนวน (ระยะเวลา ๔๐ วันทำการ)

- ตรวจหนังสืออุทธรณ์
- ขอสำนวนการสอบสวนจากต้นสังกัด

- ตรวจสอบสำนวนการสอบสวนประกอบการอุทธรณ์
- จัดทำรายละเอียดประกอบการพิจารณาพร้อมเสนอความเห็น

ขั้นตอนที่ ๓ การพิจารณาสำนวนของผู้บังคับบัญชา (ระยะเวลา ๒๐ วันทำการ)

- นิติกรเจ้าของสำนวนเสนอหัวหน้ากลุ่ม
- หัวหน้ากลุ่มพิจารณาเสนอผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์
- ผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ พิจารณาเสนอรองเลขาธิการ

ก.ค.ศ.

- รองเลขาธิการ ก.ค.ศ. พิจารณาเสนอรองเลขาธิการ ก.ค.ศ.
- เลขาธิการ ก.ค.ศ. พิจารณาสั่งการ
- เมื่อเลขาธิการ ก.ค.ศ. ให้ความเห็นชอบ นิติกรเจ้าของสำนวนทำหนังสือแจ้งผู้อุทธรณ์ และผู้บังคับบัญชาผู้ออกคำสั่งของผู้อุทธรณ์มาแถลงการณ์และแถลงแก้

ในที่ประชุม อ.ก.ค.ศ.ฯ

ขั้นตอนที่ ๔ การพิจารณาวินิจฉัยของผู้มีอำนาจ (ก.ค.ศ.) (ระยะเวลา ๒๕ วันทำการ)

- นิติกรเจ้าของสำนวนรายงานต่อ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.)
 - อ.ก.ค.ศ.ฯ พิจารณาและเปิดโอกาสให้ผู้อุทธรณ์เข้าแถลงการณ์ด้วยวาจาและผู้บังคับบัญชาผู้ออกคำสั่งเข้าแถลงแก้ แล้วมีมติ
 - นิติกรเจ้าของสำนวนจดรายงานมติที่ประชุมเสนอหัวหน้ากลุ่มอุทธรณ์และร้องทุกข์ และผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ ตรวจสอบรับรอง
 - อ.ก.ค.ศ.ฯ รับรองรายงานการประชุมในคราวต่อไป

ขั้นตอนที่ ๕ การแจ้งผลการพิจารณา (ระยะเวลา ๓ วันทำการ)

- นิติกรเจ้าของสำนวนจัดทำหนังสือแจ้งผลการพิจารณาผู้บังคับบัญชาหน่วยงานต้นสังกัดและผู้อุทธรณ์
 - หัวหน้ากลุ่ม พิจารณา
 - ผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ พิจารณา
 - รองเลขาธิการ ก.ค.ศ. พิจารณาลงนาม

กรณีร้องทุกข์

ขั้นตอนที่ ๑ ระบบงานสารบรรณ (ระยะเวลา ๒ วันทำการ)

- เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ ก.ค.ศ. รับเรื่องร้องทุกข์
- เจ้าหน้าที่ภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ รับเรื่องร้องทุกข์
- ผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ สั่งการมอบหมายสำนวน
- หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบเบื้องต้นส่งมอบนิติกรเจ้าของสำนวน
- นิติกรเจ้าของสำนวนรับสำนวน

ขั้นตอนที่ ๒ การพิจารณาของนิตกรเจ้าของสำนวน (ระยะเวลา ๑๔ วันทำการ)

- ตรวจสอบคำร้องทุกข์
- ขอคำชี้แจงและเอกสารประกอบการพิจารณาจากต้นสังกัด
- ตรวจสอบเอกสารประกอบการพิจารณาคำร้องทุกข์
- จัดทำรายละเอียดประกอบการพิจารณาพร้อมเสนอความเห็น

ขั้นตอนที่ ๓ การพิจารณาสำนวนของผู้บังคับบัญชา (ระยะเวลา ๔ วันทำการ)

- นิตกรเจ้าของสำนวนเสนอหัวหน้ากลุ่ม
- หัวหน้ากลุ่มพิจารณาเสนอผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์
- ผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ พิจารณาเสนอ

รองเลขาธิการ ก.ค.ศ.

- รองเลขาธิการ ก.ค.ศ. พิจารณาเสนอรองเลขาธิการ ก.ค.ศ.
- เลขาธิการ ก.ค.ศ. พิจารณาสั่งการ
- เมื่อเลขาธิการ ก.ค.ศ. ให้ความเห็นชอบ นิตกรเจ้าของสำนวนทำหนังสือแจ้ง

ผู้ร้องทุกข์ และผู้บังคับบัญชาผู้ออกคำสั่งของผู้ร้องทุกข์มาแถลงการณ์และแถลงแก้ในที่ประชุม อ.ก.ค.ศ.๖

ขั้นตอนที่ ๔ การพิจารณาวินิจฉัยของผู้มีอำนาจ (ก.ค.ศ.) (ระยะเวลา ๘ วันทำการ)

- นิตกรเจ้าของสำนวนรายงานต่อ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์

และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.)

- อ.ก.ค.ศ.๖ พิจารณาและเปิดโอกาสให้ผู้ร้องทุกข์เข้าแถลงการณ์ด้วยวาจา

และผู้บังคับบัญชาผู้ออกคำสั่งเข้าแถลงแก้ แล้วมีมติ

- นิตกรเจ้าของสำนวนจดยางานมติที่ประชุมเสนอหัวหน้ากลุ่มอุทธรณ์และร้องทุกข์

และผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ ตรวจสอบรับรอง

- อ.ก.ค.ศ.๖ รับรองรายงานการประชุมในคราวต่อไป

ขั้นตอนที่ ๕ การแจ้งผลการพิจารณา (ระยะเวลา ๒ วันทำการ)

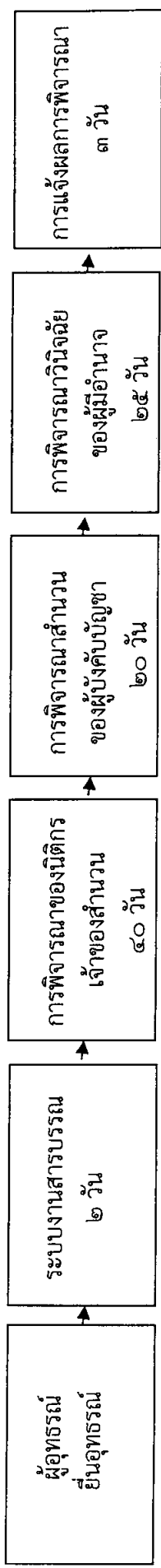
- นิตกรเจ้าของสำนวนจัดทำหนังสือแจ้งผลการพิจารณาผู้บังคับบัญชาหน่วยงาน

ต้นสังกัดและผู้ร้องทุกข์

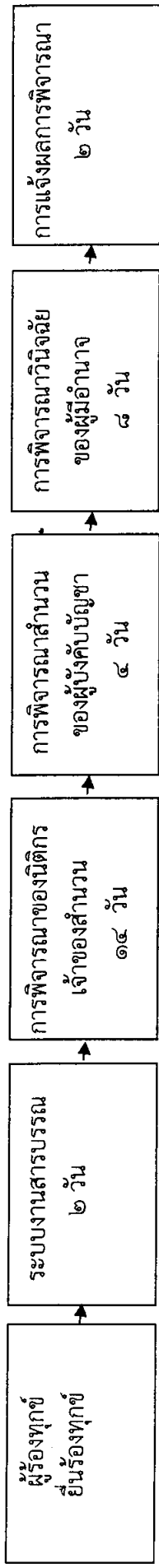
- หัวหน้ากลุ่มพิจารณา
- ผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ พิจารณา
- รองเลขาธิการ ก.ค.ศ. พิจารณาลงนาม

แผนผังขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการ

กรณีอุทธรณ์ ระยะเวลาดำเนินการ ๙๐ วัน

กรณีร้องทุกข์ ระยะเวลาดำเนินการ ๓๐ วัน

หมายเหตุ ทั้งนี้จะต้องเป็นกรณีที่เกิดเอกสารหลักฐานครบถ้วน
วัน หมายถึง วันทำการ

บทที่ ๔

กรณีศึกษา

ในการจัดทำคู่มือการอุทธรณ์และการร้องทุกข์เล่มนี้ สำนักงาน ก.ค.ศ. ได้คัดเลือกคำวินิจฉัย คำอุทธรณ์หรือคำร้องทุกข์ของ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) ที่ได้พิจารณาคำอุทธรณ์หรือคำร้องทุกข์แล้วมีมติในปัญหาข้อกฎหมายมาเป็นกรณีศึกษา ดังนี้

กรณีศึกษาที่ ๑ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่สามารถใช้สิทธิร้องทุกข์ โดยที่ทุกข์ยังไม่เกิด

ข้อเท็จจริง นาย อ. ผู้อำนวยการโรงเรียน ก. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้ร้องทุกข์ว่า มติ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษามีมติให้ย้ายนาย ส. ไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ม. ไม่ชอบ เนื่องจาก อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา เคยมีมติให้ นาย ส. ย้ายไปสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น แล้วทำให้ผู้ร้องทุกข์และผู้บริหารอีกหลายคนเสียสิทธิในการพิจารณาคำร้องขอย้ายให้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน ม.

อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์(ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) พิจารณา แล้วเห็นว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังไม่ได้ประชุม อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณาดำเนินการพิจารณาย้ายบุคคลดังกล่าวแต่อย่างใด จึงเห็นว่าขณะผู้ร้องทุกข์ร้องทุกข์มายัง ก.ค.ศ. นั้น อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา ยังไม่มีการพิจารณาย้าย นาย ส. ตามที่ผู้ร้องทุกข์กล่าวอ้าง ดังนั้น จึงไม่มีทุกข์ที่เกิดจาก อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา ที่ผู้ร้องทุกข์จะใช้สิทธิร้องทุกข์ ต่อ ก.ค.ศ. ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๑๒๓ วรรคสอง จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ไม่รับคำร้องทุกข์ไว้พิจารณาวินิจฉัย

(มติ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) ในคราวประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๒ วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒)

กรณีศึกษาที่ ๒ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้อเท็จจริง ผู้อำนวยการโรงเรียนรายงานไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การศึกษาว่ามีข้าราชการครูกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและขอให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง แต่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเห็นว่า การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูในสถานศึกษาเป็นอำนาจหน้าที่ของ ผู้อำนวยการสถานศึกษาจึงมอบอำนาจให้สามารถแต่งตั้งนิติกรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นกรรมการสอบสวนได้ ผู้อำนวยการสถานศึกษาจึงสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง แก่ข้าราชการครูดังกล่าว

อ.ก.ศ.วิสามันท์เกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์(ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้อุทธรณ์เป็นข้าราชการครู ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง คือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๕๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ และไม่สามารถมอบอำนาจตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้ เนื่องจากไม่มีระเบียบให้อำนาจตามที่กฎหมายกำหนด การที่ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงจึงเป็นการออกคำสั่งโดยผู้ไม่มีอำนาจเป็นผลให้การดำเนินการทางวินัยรวมทั้งการออกคำสั่งลงโทษไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ (๑) ให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง (๒) เพิกถอนมติ อ.ก.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีมติให้ลงโทษปลดข้าราชการครูรายดังกล่าวออกจากราชการ (๓) ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพิกถอนคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการและสั่งให้กลับเข้ารับราชการแล้วดำเนินการทางวินัยใหม่โดยสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๕๓(๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ และดำเนินการให้ถูกต้องตามกระบวนการและขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดต่อไป

(มติ อ.ก.ศ.วิสามันท์เกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) ในคราวประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๒)

กรณีศึกษาที่ ๓ ผู้ร้องทุกข์ไม่ได้ลงลายมือชื่อในหนังสือร้องทุกข์

ข้อเท็จจริง ผู้ร้องทุกข์ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ.โดยมิได้ลงลายมือชื่อในหนังสือร้องทุกข์ อ.ก.ศ.วิสามันท์เกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์(ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องทุกข์ของผู้ร้องทุกข์ไม่ได้ลงลายมือชื่อในหนังสือร้องทุกข์ ซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมายที่จะรับไว้ พิจารณาวินิจฉัย อาศัยอำนาจตามข้อ ๑๔(๔) ของกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณา ร้องทุกข์ พ.ศ.๒๕๕๑ จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ไม่รับคำร้องทุกข์ไว้พิจารณาวินิจฉัย

(มติ อ.ก.ศ.วิสามันท์เกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) ในคราวประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๒)

กรณีศึกษาที่ ๔ อุทธรณ์เกินระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

ข้อเท็จจริง ผู้อุทธรณ์รับทราบคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ และได้ยื่นอุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. (ผ่านผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ซึ่งมีใจความเพียงว่า ตนได้รับทราบคำสั่งลงโทษแล้วมีความเห็นว่าการสั่งลงโทษ

ทางวินัยมีความไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรม โดยตนขอสงวนสิทธิในการแถลงการณ์ด้วยวาจา ต่อมาผู้อุทธรณ์ได้ยื่นหนังสืออุทธรณ์และเอกสารประกอบการอุทธรณ์ ฉบับลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๒ สำนักงาน ก.ค.ศ. ได้รับเมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๒

อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์(ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) พิจารณาแล้ว เห็นว่า แม้อุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ที่ได้ยื่นต่อ ก.ค.ศ. ผ่านผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ อันเป็นการยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนดระยะเวลา แต่การอุทธรณ์ และการพิจารณาอุทธรณ์ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการอุทธรณ์ และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ด้วย โดยข้อ ๑๐ วรรคหนึ่งของกฎ ก.ค.ศ. ฉบับดังกล่าวกำหนดว่า “อุทธรณ์ที่จะรับไว้พิจารณาได้ต้องเป็นอุทธรณ์ที่ถูกต้องในสาระสำคัญตามข้อ ๔ และข้อ ๙ และได้อุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาตามข้อ ๓” และข้อ ๔ วรรคสอง กำหนดว่า “การอุทธรณ์ต้องทำเป็น หนังสือแสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลในการอุทธรณ์ให้เห็นว่าได้ถูกลงโทษโดยไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม หรือไม่เป็นธรรมอย่างไรและลงลายมือชื่อและที่อยู่ของผู้อุทธรณ์” การที่ผู้อุทธรณ์ยื่นอุทธรณ์ฉบับ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ โดยมีใจความเพียงว่าตนได้รับทราบคำสั่งลงโทษแล้วมีความเห็นว่าการสั่งลงโทษ ทางวินัยมีความไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรม โดยตนขอสงวนสิทธิในการ แถลงการณ์ด้วยวาจานั้น เป็นอุทธรณ์ที่ไม่ได้แสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลในการอุทธรณ์ให้เห็นว่า ถูกลงโทษโดยไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นธรรมอย่างไร จึงถือไม่ได้ว่าได้มีการยื่นอุทธรณ์โดยชอบ ในวันดังกล่าว แม้อต่อมาผู้อุทธรณ์ได้ยื่นหนังสืออุทธรณ์และเอกสารประกอบการอุทธรณ์ ฉบับลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๒ ต่อ ก.ค.ศ. ซึ่งสำนักงาน ก.ค.ศ. รับเมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๒ กรณีจึงล่วงพ้น กำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนด อุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์จึงเป็นอุทธรณ์ที่ไม่ถูกต้อง ในสาระสำคัญตามกฎหมาย จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ไม่รับอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ไว้พิจารณาวินิจฉัย

(มติ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.)

ในคราวประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๒)

กรณีศึกษาที่ ๕ ผู้บังคับบัญชาไม่สั่งลงโทษตามอำนาจของตน

ข้อเท็จจริง ข้าราชการครูกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง แต่ผู้บังคับบัญชา ไม่สั่งลงโทษตามอำนาจของตน โดยรายงานเรื่องไปยัง อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาก่อน เมื่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณามีมติแล้วผู้บังคับบัญชาจึงสั่งลงโทษ

อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์(ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) พิจารณา แล้วมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยว่าคำสั่งลงโทษไม่ร้ายแรงแต่ผู้บังคับบัญชานำเสนอ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่ การศึกษาออกคำสั่ง เป็นการสั่งลงโทษที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า เมื่อผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในฐานะผู้บังคับบัญชาพิจารณารายงานการสอบสวนของคณะกรรมการ

สอบสวนแล้วเห็นชอบกับความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนที่เห็นสมควรลงโทษภาคทัณฑ์ ผู้บังคับบัญชาก็ต้องสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ตามอำนาจของตนแล้วจึงรายงานการดำเนินการทางวินัย ตามข้อ ๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ของระเบียบ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษตามอำนาจหน้าที่ของตนแล้วให้ส่งคำสั่งลงโทษแจ้งให้ผู้ถูกลงโทษทราบ พร้อมกับแจ้งสิทธิการอุทธรณ์ไปด้วยโดยให้เวลาเพื่อให้ผู้ถูกลงโทษใช้สิทธิอุทธรณ์ได้แล้วจึงรายงานการดำเนินการทางวินัยตามระเบียบ ก.ค.ศ. ซึ่งจะต้องนำเสนอ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาต่อไป เมื่อกรณีเรื่องนี้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษไม่สั่งลงโทษตามอำนาจของตนก่อนที่จะรายงานการลงโทษ ไปยัง อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา แต่กลับนำเสนอ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา มีมติ ก่อนออกคำสั่งลงโทษ แม้มติ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา จะเห็นด้วยกับความเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษก็ตาม แต่ก็เป็นการไม่ปฏิบัติตามขั้นตอน ของกฎหมายอันเป็นสาระสำคัญและมีผลทำให้คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ผู้อุทธรณ์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แม้ว่ากระบวนการขั้นตอนในการออกคำสั่งลงโทษไม่ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด แต่ก็ได้หมายความว่าผู้อุทธรณ์มีความผิดหรือ ไม่มีความผิดตามข้อกล่าวหา เพราะยังมิได้พิจารณาในปัญหาข้อเท็จจริง จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ ให้เพิกถอนมติ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา เฉพาะเรื่องที่มีมติให้ลงโทษผู้อุทธรณ์และให้ผู้บังคับบัญชา ยกเลิกคำสั่งลงโทษแล้วออกคำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ใหม่ให้เป็นการถูกต้องและให้แจ้งคำสั่งลงโทษ ให้ผู้ถูกลงโทษทราบพร้อมกับแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษให้ผู้ถูกลงโทษทราบด้วย

(มติ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.)

ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๒ วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๒)

กรณีศึกษาที่ ๖ ร้องทุกข์ผิดที่

ข้อเท็จจริง นาง ศ. ตำแหน่งครู ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ.กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือ มีความคับข้องใจเนื่องจากถูกผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน วินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งผู้ร้องทุกข์กล่าวอ้างว่าการสอบสวนล่าช้า ถูกกลั่นแกล้งจากผู้มีอำนาจและทำให้ กระทบสิทธิการเลื่อนขั้นเงินเดือน

อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) พิจารณา แล้วเห็นว่า คำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้ร้องทุกข์ ซึ่งคำสั่ง ดังกล่าวลงนามโดยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และการที่ผู้ร้องทุกข์กล่าวอ้างว่า ถูกกลั่นแกล้งจากผู้มีอำนาจ (ผู้บังคับบัญชา) ทำให้กระทบสิทธิการเลื่อนขั้นเงินเดือนนั้น เหตุแห่ง การร้องทุกข์จึงเกิดจากผู้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ มาตรา ๑๒๓ บัญญัติว่า “ข้าราชการครูและ

บุคลากรทางการศึกษาผู้ใดเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชาหรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยให้ผู้นั้นร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ.ตั้งหรือ ก.ค.ศ.แล้วแต่กรณี” และมาตรา ๑๒๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “หลักเกณฑ์และวิธีการในเรื่องที่เกี่ยวกับการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ การร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ตาม มาตรา ๑๒๑ มาตรา ๑๒๒ และมาตรา ๑๒๓ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. จากบทบัญญัติที่กล่าวมาข้างต้นหากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชามีสิทธิร้องทุกข์ต่อองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาคำร้องทุกข์ คือ (๑) อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา (๒) อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง หรือ (๓) ก.ค.ศ. สำหรับกรณีของผู้ร้องทุกข์ดังกล่าวเกิดจากคำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งผู้มีอำนาจออกคำสั่งคือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ร้องทุกข์ต้องร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ร้องทุกข์ จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ ให้ส่งเรื่องร้องทุกข์ของผู้ร้องทุกข์ไปให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อนำเสนอ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาวินิจฉัยต่อไป

(มติ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์(ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.)

ในคราวประชุมครั้งที่ ๒๑/๒๕๕๑ วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑)

กรณีศึกษาที่ ๗ อำนาจพิจารณาคำร้องทุกข์ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อเท็จจริง นาง ป. ตำแหน่งครู ช่วยราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้องทุกข์ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอให้ทบทวนมติ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา ที่ให้ผู้ร้องทุกข์กลับไปปฏิบัติหน้าที่ราชการที่โรงเรียน ค. ซึ่งเป็นต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เห็นว่าผู้ร้องทุกข์ได้ร้องทุกข์คำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งส่งตามมติ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา การร้องทุกข์ดังกล่าวอยู่ในอำนาจของ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณาตามกฎหมาย ก.ค.ศ.ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗(๑) จึงส่งเรื่องดังกล่าวไปยังสำนักงาน ก.ค.ศ.

อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อหน่วยงานการศึกษาที่ไปช่วยราชการไม่ประสงค์จะให้ช่วยราชการต่อไปด้วยเหตุใดก็ตามหรือผู้บังคับบัญชาดำเนินการต้นสังกัดประสงค์จะให้ส่งตัวคืนผู้บังคับบัญชาที่ไปช่วยราชการและผู้บังคับบัญชาดำเนินการเดิมก็สามารถส่งตัวคืน หรือสั่งให้กลับต้นสังกัดเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งเดิมได้ กฎหมายมิได้กำหนดให้ต้องผ่านการพิจารณาขององค์กรคณะแต่อย่างใดต้องถือว่าเป็นอำนาจโดยชอบธรรมทางการบริหารงานบุคคลของผู้บังคับบัญชาที่จะสั่งได้ด้วยตนเองมิได้เป็นอำนาจของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา ที่จะต้องพิจารณาตามกฎหมาย จึงเห็นว่ากรณีที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสั่งให้ผู้ร้องทุกข์กลับต้นสังกัดเพื่อปฏิบัติงานตามตำแหน่งเดิมนั้น เป็นอำนาจดุลพินิจของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่จะสั่งได้ตามที่เห็นสมควร ผู้ร้องทุกข์จึงต้องร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ.

เขตพื้นที่การศึกษา จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ ให้ส่งเรื่องร้องทุกข์ของผู้ร้องทุกข์ไปให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาวินิจฉัยต่อไป

(มติ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และ การร้องทุกข์(ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.)
ในคราวประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๕๒ วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๒)

กรณีศึกษาที่ ๘ การแจ้งสิทธิร้องทุกข์โดยผิดหลง

ข้อเท็จจริง นางสาว ว. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๘ หัวหน้ากลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้ยื่นหนังสือร้องทุกข์ขอความเป็นธรรมต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา กรณีเห็นว่าคำสั่งผู้บังคับบัญชาไม่มอบงานให้รับผิดชอบตามกรอบโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจากเดิมได้รับมอบหมายในกลุ่มอำนวยการทั้งหมด ๔ กลุ่มงาน ให้เหลือเพียง ๓ กลุ่มงาน โดยไม่ให้กลุ่มงานบริหารการเงินและสินทรัพย์อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ร้องทุกข์ต่อไป ซึ่งจะส่งผลต่อการขอเลื่อนระดับและการขอรับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่ง อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้วมีมติไม่รับคำร้องทุกข์ของผู้ร้องทุกข์ไว้พิจารณาเนื่องจากเป็นคำร้องทุกข์ที่ยื่นเกินกำหนดระยะเวลา ๓๐ วัน นับแต่วันลงนามรับทราบคำสั่ง นางสาว ว. จึงได้ร้องทุกข์มายัง ก.ค.ศ.

อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า มติของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา จึงเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาและมีมติตามข้อ ๑๔ (๔) ของกฎ ก.ค. ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ ขอให้แก้ไขการปฏิบัติไม่ถูกต้องหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย มติของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าว จึงเป็นที่สุด ตามข้อ ๑๗ ของกฎ ก.ค. ฉบับเดียวกัน ซึ่งนำมาใช้บังคับโดยอนุโลม ตามมาตรา ๑๓๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ผู้ร้องทุกข์จึงไม่มีสิทธิร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. ได้อีก แต่ขอที่จะใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ภายในกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ ไม่รับคำร้องทุกข์ของผู้ร้องทุกข์ไว้พิจารณา และให้แจ้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้แจ้งสิทธิแก่ผู้ร้องทุกข์ใหม่ โดยแจ้งให้ใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ผู้ร้องทุกข์ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยในเรื่องร้องทุกข์นี้ต่อไป

(มติ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.)
ในคราวประชุมครั้งที่ ๑๙/๒๕๕๑ วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๑)

กรณีศึกษาที่ ๙ การสอบปากคำผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็ก

ข้อเท็จจริง นาย ส. ข้าราชการครู อุทธรณ์คำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการต่อ ก.ค.ศ. กรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงในเรื่องกระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา

อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) พิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีมีปัญหาข้อกฎหมายจำต้องวินิจฉัยว่า การสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง กรณีการสอบปากคำ ผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็กทั้งหมดจำนวน ๙ ปากของคณะกรรมการสอบสวน นั้น ได้ดำเนินการสอบสวนโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ในประเด็นนี้ กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๘ วรรคสอง กำหนดว่าในการสอบปากคำผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็ก ให้มีข้าราชการครูที่เป็นกลางและเชื่อถือได้ และบุคคลที่เด็กร้องขอหรือไว้วางใจเข้าร่วมในการสอบปากคำนั้นด้วย ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในการพิจารณาการสอบปากคำพยานซึ่งเป็นเด็กของ คณะกรรมการสอบสวน ตามแบบ สว. ๕ ของพยาน ๑๔ ราย ซึ่งประกอบด้วยพยานที่เป็นครู จำนวน ๔ ราย และพยานซึ่งเป็นเด็กจำนวน ๙ ราย นั้น ถือเป็นพยานสำคัญที่ต้องนำมารับฟังเพื่อลงโทษ ผู้อุทธรณ์นั้นได้ดำเนินการสอบสวนมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยการสอบปากคำซึ่งเป็นเด็กนั้น ปรากฏว่ามีได้ให้ข้าราชการครูที่เป็นกลางและเชื่อถือได้และบุคคลที่เด็กร้องขอหรือไว้วางใจเข้าร่วม ในการสอบปากคำด้วย ซึ่ง กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๕๐ ข้อ ๔๖ กำหนดว่า ในกรณีที่ปรากฏว่าการสอบสวนตอนใดทำไม่ถูกต้องตาม กฎ ก.ค.ศ. นี้ นอกจากที่กำหนดไว้ในข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ ถ้าการสอบสวนนั้นเป็นสาระสำคัญอันจะทำให้เสียความเป็นธรรมให้ผู้สั่ง ตั้งคณะกรรมการสอบสวน ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๙๘ หรือมาตรา ๑๐๔ (๑) อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี สั่งให้คณะกรรมการแก้ไขหรือดำเนินการต่อนั้น ให้ถูกต้องโดยเร็ว ซึ่งตามข้อ ๒๘ วรรคสอง กำหนดว่า ในการสอบปากคำผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็ก ให้สอบสวนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและให้มีข้าราชการครูที่เป็นกลางและเชื่อถือได้ และบุคคล ที่เด็กร้องขอหรือไว้วางใจเข้าร่วมในการสอบปากคำนั้นด้วย หากผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็ก ตั้งข้อรังเกียจข้าราชการครูดังกล่าวข้างต้นให้เปลี่ยนตัวบุคคลนั้น ดังนั้น การสอบปากคำพยานซึ่งเป็นเด็ก จำนวน ๙ ราย โดยไม่มีข้าราชการครูที่เป็นกลางและเชื่อถือได้และบุคคลที่เด็กร้องขอหรือไว้วางใจ เข้าร่วมในการสอบปากคำนั้นและนำมาใช้เป็นพยานเพื่อลงโทษผู้อุทธรณ์ จึงเป็นกระบวนการสอบสวน ที่ไม่ถูกต้องทำให้การสอบสวนในตอนนั้นหรือในส่วนนั้นเสียไปตามข้อ ๔๔ (๒) แห่งกฎ ก.ค.ศ. ดังกล่าว ที่กำหนดว่าในกรณีที่ปรากฏว่าการสอบสวนตอนใดทำไม่ถูกต้องให้การสอบสวนตอนนั้นเสียไปเฉพาะ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๒) การสอบปากคำบุคคลดำเนินการ ไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๑ ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๘ วรรคสอง ข้อ ๒๙ ข้อ ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือข้อ ๓๒ วรรคหนึ่ง

ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๙๘ หรือ มาตรา ๑๐๔ (๑) อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งหรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี สั่งให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการตามกรณีดังกล่าวใหม่ให้ถูกต้องโดยเร็ว” ตามกรณีนี้

ในการสอบปากคำพยานเด็กจำนวน ๙ ราย ซึ่งไม่ได้ปฏิบัติตามข้อ ๒๘ ถ้อยคำให้การของพยานเด็ก จึงต้องเสียไปทั้งหมด มีอานนำมาพิจารณาลงโทษผู้ถูกกล่าวหาได้ ส่วนการจะพิจารณาว่า เป็นสาระสำคัญหรือไม่จะต้องเป็นการไม่ปฏิบัติตามนอกเหนือข้อ ๔๖ และสำหรับการสอบปากคำ พยานครูที่คณะกรรมการสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น ไม่มีน้ำหนัก เพียงพอที่จะนำมารับฟังลงโทษผู้อุทธรณ์ว่ากระทำความผิดตามข้อกล่าวหาได้

การที่มีได้ดำเนินการดังกล่าวข้างต้นนี้เสียก่อนที่จะมีคำสั่งเพิ่มโทษผู้อุทธรณ์ ถือเป็น ขั้นตอนและวิธีการอันสำคัญที่กำหนดไว้ใน ข้อ ๒๘ วรรคสอง และ ข้อ ๔๔ (๒) แห่ง กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการ สอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ กรณีจึงเป็นกระบวนการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงแก่ผู้อุทธรณ์ ที่ไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมายอันเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย คำสั่งเพิ่มโทษผู้อุทธรณ์จากโทษ ลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น เป็นโทษไล่ออกจากราชการจึงไม่เป็นการถูกต้อง และไม่เข้าหลักเกณฑ์ตาม มาตรา ๑๒๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ สมควรให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้คณะกรรมการ สอบสวนดำเนินการสอบปากคำพยานซึ่งเป็นเด็ก ตามข้อ ๒๘ วรรคสอง แห่ง กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการ สอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องเสียใหม่แล้วดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป ในส่วนของปัญหาข้อเท็จจริงว่า อุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ฟังขึ้นหรือไม่ จึงยังไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในชั้นนี้ จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการและสั่งให้กลับเข้ารับราชการ ต่อไปแล้วให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบปากคำพยานซึ่งเป็นเด็ก ตามข้อ ๒๘ วรรคสอง แห่ง กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๕๐ให้ถูกต้องเสียใหม่ แล้วดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป

(มติ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.)

ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๕)

บทที่ ๕

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การที่เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจพิจารณาอุทธรณ์และร้องทุกข์สามารถมีความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายในเรื่องอุทธรณ์และร้องทุกข์ อย่างถ่องแท้จะสามารถทำให้กระบวนการอุทธรณ์และร้องทุกข์ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของการอุทธรณ์ เพื่อตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชา โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกลงโทษทางวินัยได้ร้องขอความยุติธรรมจากการใช้อำนาจดังกล่าว ซึ่งมี อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย และในด้านการร้องทุกข์เองก็จะทำให้สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในองค์กร ยึดหลักความยุติธรรมและความเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาสามารถขอให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนแก้ไขหรือชี้แจงให้ผู้บังคับบัญชารับทราบความรู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือคับข้องใจของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา อันเกิดจากการปฏิบัติของตนและมีโอกาสชี้แจงและมีกลไกตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชาให้เป็นไปโดยถูกต้องเป็นธรรมและเหมาะสม เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้บังคับบัญชา ดังนั้น จึงควรให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานอุทธรณ์และร้องทุกข์ตระหนักถึงความสำคัญและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดตามวิธีการขั้นตอนและกระบวนการอุทธรณ์และการร้องทุกข์เพื่อมิให้เกิดข้อผิดพลาดอันอาจจะทำให้ขั้นตอนหนึ่งขั้นตอนใดในการดำเนินการต้องเสียไป รวมทั้งให้คำแนะนำแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประสงค์จะอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ว่าควรดำเนินการในเรื่องนั้นๆอย่างไร เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

สำนักงาน ก.ค. กองวินัยและนิติการ. คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู, กรุงเทพฯ ฯ ; ๒๕๓๔

สำนักงาน ก.ค. กองวินัยและนิติการ. คู่มือการอุทธรณ์และการร้องทุกข์สำหรับข้าราชการครู,
กรุงเทพฯ ฯ ; ๒๕๔๐

สำนักงาน ก.ค.ศ. กลุ่มวินัยและนิติการ. รวมตัวอย่างความผิดทางวินัย อุทธรณ์ ร้องทุกข์
และการหารือข้อกฎหมาย, กรุงเทพฯ ฯ ; ๒๕๔๙

สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
และแนววินิจฉัยคดีปกครอง, กรุงเทพฯ ฯ ; โรงพิมพ์ สกสค.

สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการดำเนินการทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา, กรุงเทพฯ ฯ ; โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓

มานิตย์ สุทธิกุล. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการอุทธรณ์และการร้องทุกข์, สำนักงาน
ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักพิทักษ์ระบบคุณธรรม สำนักงาน ก.พ. คำถามเกี่ยวกับคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม
คำถามเกี่ยวกับอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องอุทธรณ์ คำถามเกี่ยวกับร้องทุกข์
การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์, กรุงเทพฯ ฯ ; ไม่ปรากฏที่พิมพ์, ๒๕๕๒

ชื่อหนังสือ	คู่มือการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ และแนววินิจฉัยของ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญ เกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์
ที่ปรึกษา	เลขาธิการ ก.ค.ศ. รองเลขาธิการ ก.ค.ศ. ที่ปรึกษาสำนักงาน ก.ค.ศ. (นายสมบัติ ขวัญดี) ที่ปรึกษาสำนักงาน ก.ค.ศ. (นายเอกศักดิ์ คงตระกูล) ผู้อำนวยการภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ (นายสามารถ ชำวดี) ผู้อำนวยการภารกิจบริหารการเปลี่ยนแปลงภาครัฐและนโยบายพิเศษ (นางสุพร คมขำ)
ฝ่ายข้อมูล	ภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ สำนักงาน ก.ค.ศ. ๑. นางสาวนันทิพัฒน์ บุญทวี ๒. นางสาวอุมาภรณ์ จีร์วัฒน์พงษ์ ๓. นายเจษฎา สิงห์ทน ๔. นางไอรินทร์ กระต่ายทอง ๕. นายสิงหา นรารักษ์ดี ๖. นายทศพล มุณีศรี ๗. นายปิติภัทร จักรเพชร ๘. ว่าที่ร้อยตรีพงศ์ รัตนะ
เจ้าของ	สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ